БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 301 (10055) | 1962 оной декабриин 23, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

…эдбэриин управленинүүдэй партийна конференцинүүд

…н КПСС-эй обкомой ээлжээтэ …боложо, партиин Центральна …эй ноябриин Пленумэй дүн… …он областной парторганиза… …аашанхи зорилгонууд тухай … дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэл… …К-гай Пленумэй шиидхэбэри… халуунаар дэмжэжэ, бүрин …ан бэеэрээ, тус шиидхэбэри… зохилдуулан, тогтоол бата… …ан байна. Тэрэ тогтоолой …промышленностиие ударидаха …үдөө ажахые ударидаха бюро …ой иимэ хоёр ондоо бюро һүн… …Эдэ хоёр бюро өөһэд өөһэдтөө …мяараа тусхайта таһагуудтай …болонхой. Промышленность …үдөө нютагуудта амяараа …енна парткомууд, колхоз, …удай үйлэдбэриин управлени… …баһа парткомууд эмхидхэг… …оһон байна. Худөө аймагууд …дэжэ, республика соомнай совхозуудай үйлэдбэриин управлени бии болгогдонхой.

… иигээд эдэ үйлэдбэриин уп… …үүдтэ хаа хаанагүй партийн… …еренцинүүд болохоёо байна. …ференцинүүд колхоз, совхо… үйлэдбэриин управленинүү… …э парткомуудые һунгажа, эм… … асуудал шиидхэхэһээ гад… …С-эй ЦК-гай ноябриин Пле… …үнгүүдые зүбшэн хэлсэхэ зо… … Тиимэһээ партийна конфе… …үдэй урда, конференциин де… …ай урда ехэ харюусалгатай …ууд табигдана. Эдэ конфе… …үд хоёр жэлэй эгсэ бэлшэр …игэргэгдэхэнь. Ушар иимэһээ … байһан жэлдэ ямар юумэн … хэр шэнээн амжалтанууд …гээд түйлагдааб, ямар бэрхэ… …д, дутуу дунданууд, алдуу … тохёолдооб, захалхаяа …жэлдэ урдынгаа дутуу дун… … алдуу эндүүнүүдые даб… хэзээ хэзээйнэйхиһээ үлүү … эмхитэй шударгыгаар, эр… …оримгойгоор ажаллахаб, ур… …гдаһан харюусалгатай зо… …үдые хайшан гэжэ нэрэтэй …өөр бэелүүлхэб, партиин …на Комитедэй ноябриин … шиидхэбэринүүдые хэлбэ… …гөөр беэлүүлхын тула ямар …оролдолго гаргахаб гэхэ мэ… … шухала асуудалнууд тухай …нцинүүд дээрэ гүн зүрхэнэй …элдөөн болохо байһаниинь …үй.

…ерөөшье зүбшэн хэлсэмээр …зүйлнүүд олон. Тиигэбэшье …йлнүүдэй эгээл шухалань **…и тухай, худөө ажахын али… …укт бүхэниие хайшан гээд …эр элбэгжүүлхэ, колхоз, сов… …ниие ашаг олзо ехэтэй, бү… …элгэр болгохын тулада ямар …үүдые абаха тухай асуудал** Партийна хүтэлбэриие үйлэд… …вягта холбоотой, сэхэ үйлэд… …эглэлтэй болгоһоной гол уд… …мэ ха юм. Делегадууд хамаг …аралаа түбхын түрүүндэ …иин асуудалнуудта, худөө … саашадань эрид түргэнөөр …э тухай зорилгонуудта хан… …болоно.

…алаар хэлэхэ болоо һаа, бү… …бластной партийна организа… …а, тэрэшэлэн колхоз, сов… … үйлэдбэриин управлениин … организаци бүхэнэй урда …лгонууд табигданхай. 1963 …оон жэлэй табадахи жэл… дэнь, али бүхы адуу малайнгаа тоо толгой олошоруулха, тарилгынгаа талмай эрид үргэдхэхэ, тиихэдээ шэниисэ, кукуруза, горох, бобы гэхэ зэргын ургамалнуудые ехээр тарижа, баян ургаса абаха, адуу малаа алибаа тэжээлээр бүрин хангаха гэһэн зорилгонууд урда урдынхиһаа амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ болоно. Мүнөө малай үбэлжэлгэ түлэг дундаа ябана. Энэ үбэлжэлгые нэрэтэй түрэтэйгөөр үнгэргэхэ гээшэ ехэ удха шанартай. Шэнэ жэлэй түрүүшын квартал соо хэдэн зуугаад хурьгад абтахаар хүлеэгдэнэ. Үйлэдбэриин управлени бүхэн, колхоз, совхоз бүхэн хонин бүриһөө хурьга абажа, нэгэшье толгой үхүүлэнгүй түлжүүлхэ зорилготой, түрүү ажахынуудай дүй дуршэл дээрэһээ хаража үзэхэдэ, иимэ арга боломжо ажахы бүхэндэ бии. Энэ жэлдэ мал үхүүлхэ үндэһэ баримта огто байхагүй. Үбһэ тэжээл нёдондонойхиһоо һураггүй элбэгээр абтанхай. Харууһалгын муу дээрэһээ мал үхүүлһэн хүн зэмэеэ заабол амасаха зэргэтэй. Мүнөө ажал хүдэлмэридөө, албан тушаалдаа хүн бүхэнэй харюусалгые эрид дээшэлүүлхэ тухай асуудал тон зүбөөр табигдана.

Ерэхэ хабарай тарилгада эртээнһээ һайнаар бэлдэхэ: үрэһэ хүрэнгэеэ бүрин сэбэрлэхэ, шанаржуулха, трактор техникээ хүсэдөөр заһабарилха, шэбхэ үтэгжүүлгэеэ поли дээрэ зөөжэ обоолхо, тошон халяаха, саһа тогтоохо, механизаторнуудай һуралсал эмхидхэхэ гэхэ мэтын ехэ шухала хүдэлмэринүүд энэ үедэ оролдосотойгоор хэгдэжэ байхаар болонхой.

Ямаршье ажал хүдэлмэри, хэрэг үйлэ хүдэлмэрилэгшэдһөө дулдыдадаг байһаниинь мэдээжэ. Үүсхэл оролдосотой, эршэ зоригтой, урагшаа һанаатай хүнүүд дааһан хэрэгээ хэзээшье саг соонь шадамараар бүтээгээд байдаг ха юм. Тиимэ хадань илангаяа мүнөө үедэ кадр тухай, хүдэлмэришэд болон хүтэлбэрилэгшэд тухай асуудал ехэ шангаар табигдана. Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй шэнэ парткомуудай гэшүүндэ ёһотой һайн эмхидхэгшэд, ажалшадта хүндэтэй эрхимүүд, худөө ажахын үйлэдбэри гүнзэгыгөөр шудалһан коммунистнууд һунгагдаха зэргэтэй. Конференциин делегадууд парткомой составта дэбжүүлэгдэһэн кандидатура бүхэниие хайхарамжатайгаар зүбшэн хэлсэхэ алишье талаһаань бодомжотойгоор хаража үзэхэ уялгатай. Мүнөө худөө нютагуудта эрдэм һургуулитай, эрхим мэргэжэлтэй, **коммунис партиингаа политикые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхээр бэлэн, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын түлөө** үнэн зүрхэнһөө тэмсэхээр зоригжонхой хүнүүд олоор ургажа гаранхай. Тиимэһээ шэнэ парткомуудта эрхимэй эрхимүүд һунгагдаха ушартай.

Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй партийна конференцинүүд үндэр дээдэ хэмжээндэ, партийна эрид хурса шүүмжэлэлтэйгээр, саашадаа ажал хүдэлмэриеэ үндэһөөрнь хубилган һайжаруулха гэһэн уряа доро үнгэржэ, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхээр бодото хэмжээнүүдые хараалха байһаниинь лабтай.

…Р-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

…н ажахын эрдэм наукын доктор, профессор …Е. Писаревтэ Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгохо тухай

…скэ селекциин хүгжэл… …бьяатай байһанайнь тү… …ооһото культурануудай …ртнуудые бии болгоһо… …э түрэһөөр 80 наһа гүй… …йнь дашарамдуулан хү… …ахын эрдэм наукануу… …тор, профессор, хара … газарһаа гадуурхи тү… …онуудай хүдөө ажахын научно-шэнжэлэлгын институдай хабар таригдадаг ороoһото культурануудай селекциин лабораториие даагша Виктор Евграфович **Писаревтэ Ленинэй** орден болон **«Хадуур ба Балта»** гэһэн алтан медаль барюулгатайгаар **Социалис Ажалай Геройн** нэрэ зэргэ олгохо.

…эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

…ва, Кремль.
… оной декабриин 21.

…СФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

…бриин 21-дэ Н. Г. Игна… …үлэгшын хүтэлбэри до… …СР-эй Верховно Сове… …зидиумэй заседани бо…

…идиум хадаа олон тоото …рачуудта, багшанарта, … багшанарта, артист… …хүгжэмшэдтэ «РСФСР… …мата врач», «РСФСР… …уулинуудай габьяата … «РСФСР-эй эрдэм …габьяата ажал ябуу… «РСФСР-эй габьяата …гэһэн хүндэтэ нэрэ зэр… … олгобо. Бүлэг пар… …лон советскэ хүдэлмэ… …д, культурын ажал …шад Республикын Вер… …оведэй Президиумэй …лэй грамотануудаар …аба.

…н гурим сахиха үедөө … зоригтой, һанаамгай …р байһанайнгаа түлөө милициин хэдэн хүдэлмэрилэгшэд болон арадай дружиннигууд «Ниитын гурим хамгаалха албаяа эрхимээр хэһэнэй түлөө» гэһэн медальнуудаар шагнагдаба. Түймэр унтарааха үедэ зоригтой зүрхэтэйгөөр оролдоһон хүнүүдые «Түймэр сараха үедэ габьяа гаргаһанай түлөө» гэһэн медаляар шагнаха гэһэн шиидхэбэри гаргагдаба.

«Эхын алдар» гэһэн орденуудаар болон «Эхын медаль» гэһэн медальнуудаар олон үхибүүтэй 5280 эхэнүүд шагнагдаба. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум хадаа арба болон арбаһаа дээшэ үхибүүдые түрэжэ, хүмүүжүүлһэн 204 эхэнүүдтэ «Эхэ-Герой» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ зууршалха гэһэн шиидхэбэри гаргаба.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМЭЙ шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө

ТҮЛ АБАЛГАДА ТҮГЭС БЭЛЭН

Һаяхан Ехэ Хүдэриин «Дружба» колхозой эхэ хонидой отарануудаар ябажа, хонишодой түл абалгагадаа хэр бэлдэжэ байһыень шалгаһан байнабди. Тиихэдэмнай ахалагша хонишон Данил Данилович Игумновай бригадын ажал хэрэг һайшаамаар байба.

Энэ бригадада хамтадаа 3500 хонин харууһалагдажа байнхай. Тэдэнэй 2879 хонидынь үбэлэй һарануудта хурьгалхаар үрэжүүлэгдэнхэй. Эдэ табан отаранууд Хара Үбсэн гэжэ газарта байрлана.

Эхэ хонидой отарануудай газаагуур үбһэ тэжээл хүсэд бэлдэнхэй харагдана. Ажахын тоосоондо ороһон энэ бригадын хонишод өөһэдынгөө хүсөөр 3500 центнер эрхим шанартай үбһэ бэлдэжэ, газаагаа һүрилэнхэй. Гадна хонидто эдюулхэ гэһэн 500 тонно кукурузын силос, 100 тонно элдэб ногоогоор дараһан силос бии. Хони, хурьгадта эдюулхэ таряа талханай зүйл хүсэд хүрэхөөр бэлдэгдэнхэй.

Хонидой хурьгалха байранууд нарин нягтаар заһабарилагдажа, хүсэд бэлэн болоо. Байрын ханануудынь зосооһоон һайса шабагдажа, нэгэшье нүхэ һүбэ байхагүй. Байрын зосоо дезинфекци хэгдээ, сагаадагдаа. Хурьгатай хонидые амяарлажа хааха жэжэ, томо хаамжанууд хүсэд хүрэхөөр түхеэрэгдөө. Хони хурьгадые эдеэлүүлхэ хобоо, кормушканууд түгэс бэлэн. Эдэ бүхы хүдэлмэриие хонишод өөһэдынгөө хүсөөр хэһэн байха юм. Бригададань бүхыдөө 32 хүн хүдэлнэ.

Хурьгадай доро дэбдихэ, мүн хонидто эдюулхэ һолоомо бардам хүрэхөөр зөөгдэжэ абтанхай.

Хонишодойшье байра һайнаар бэлдэгдэнхэй. Энэ бригадада хонишодой байха культбаза түхеэрэгдэнхэй. Тэндэнь хүнүүдэй байха 5—6 таһалга бии. Сүлөө сагтаа ном, газетэ уншажа, кино хаража боломоор клуб, библиотекэ тэндэнь эмхидхэгдэнхэй. Элдэб жэжэ бэжо юумэ худалдажа абаха гэхэдэ наймаашангүй магазин байха. Хонидой хурьгалжа эхилхэдэ эндэнь хамтын эдеэ столоводо бэлдэгдэдэг болохо юм.

— Шэнэ түл абахаар манай бригада түгэс бэлэн гээшэ. Хониднай намар тарган байхадаа искусственна аргаар, һайн шанартайгаар үрэжүүлэгдээ һэн. Тиимэһээ ерэхэ жэлэй түрүүшын квартал да хонин бүриһөө хурьга абажа, һайнаар түлжүүлхэ дүүрэн аргатайбди, түлжүүлхэшье байхабди,— гэжэ бригадир нүхэр Игумнов мэдүүлбэ.

Мүнөө түрэхэ ойротоһон хонидые декабриин 20-һоо газаа байлгажа, һайнаар эдеэлүүлжэ эхилээ. Һулашаг тамиртай 60—70 хонидые амяарлажа, бүри һайнаар эдеэлүүлнэ.

Хонидой, хонишодой байрада хаа хаанагүй электрын гэрэл һүниндөө ялардаг. Хонидые уһалха гэхэдэ оньһон аргаар уһа гаргадаг худаг бии. Бригадын культбазада радио үдэр, һүнигүй дуугаржа байдаг.

Бригадын хонишод хоорондоо эбтэй эетэйгээр ажалладаг. Түл абалгын үедэ хэн ямар ажал хэхэб гэжэ мэдэнхэй. Түл абалгые эрхимээр үнгэргэхэ зорилгоор тэдэнэр колхозой 2-дохи отделениин нүхэр Эмигеновэй бригадын хонишодтой социалис ёһоор мүрысэнэ. Һаяар эдэнэр хоорондоо ябалсажа, түл абалгада хэр бэлэн болоод байһанаа шалгалсаха юм.

Нүхэр Игумновай бригадын хонишод энэ жэлдэшье бараг хүдэлжэ гараа. Бригадын хонидһоо 157 центнер гэхэ гү, али хонин бүриһөө 3,1 килограмм һайн шанартай нооһон хайшалагдажа, гүрэндэ гушаагдаа. Хонидой шэгнүүрые 340 центнерээр дээшэлүүлхэ түсэбтэй байбал, тэрэнээ 380 центнертэ хүргөө. Гансал зэмэнь юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ үсөөн хурьга түлжүүлһэн байна.

Сэлэнгын Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой жэшээгээр энэ жэлэй эртын һайн, томо бэетэй хурьгадые илгажа, ороондо оруулха гэжэ шиидээ. Мүнөө 35 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэй 100 гаран түлгэнүүдые ороондо оруулхаяа байна.

Нүхэр Игумновай бригадатай мүрысэдэг нүгөөдэ бригадань мүн лэ түл абалгадаа һайнаар бэлдээд байна. Эндэ электрын гэрэл оруулагдаагүйшье һаа, лаампа, фонарь хүсэд хүрэхөөр бэлдэгдэнхэй.

Эдэ хоёр бригадын хонишод социалис мүрысөө хоорондоо дэлгэрүүлжэ, ерэхэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлхэ гэһэн зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхэ бэзэ гэжэ найдахаар байна.

А. Кауров,
Хяагтын үйлэдбэриин управлениин хүдэлмэрилэгшэ.

Тарбагатайн «Советская Россия» колхоз гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө дүүргэнхэй. Энэ амжалтада колхозой гахайшан Самуил Иудович Дорофеевэй нилээд ехэ хуби бии байха.

Нүхэр Дорофеев 400 гахай тэжээжэ, 300 центнер мяха гүрэндэ тушааба. Мүнөө энэ фермэдэ үшөө 100 гахай шахагдажа, 70—70 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагдахаяа байна. Тиигэжэ Самуил Иудовичай тушааһан гахайн мяхан колхозой гүрэндэ худалдаха бүхы мяханай 35 процентнь болохо юм.

Ерэхэ жэлдэ нүхэр Дорофеевэй фермынхид колхозойнгоо мяха худалдаха түсэбэй хахадынь гахайн мяхаар дүүргэхэ хүсэлтэй. Һанаһан хэрэгээ бэелүүлхын тула тэдэнэр гахайнуудаа олошоруулха, энэ жэлдэ бии байһан 60 эхэ гахайһаа 16—16 поршоонхо түлжүүлхэ аргатай болонхой. Зураг дээрэ: С. И. Дорофеев.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ЦЭНДЭМЫН ҺАЙХАН СЭДЬХЭЛ

Шанага тосхоной доодо үзүүртэ Бэшүүрэй совхозой 2-дохи отделениин хонидой нэгэ байра байдаг. Эндэ эхэ хонидой гурбан отара бии. Тэдэнэй нэгые Цырен Пурбуевич Пурбуев даана. 12 жэлдэ хонишоноор хүдэлһэн энэ нүхэр жарандаа дүхэжэ ябабашье, үшөөл хүнгэн сарюун. Мүнөө Цырен Пурбуевич 555 хони хурьгалуулхаяа байна.

—Отарымни хонид булта тооной январь һара соо хурьгалха юм. Тиимэһээ хурьгадайнгаа байрые заһабарилха, тэжээлыень бэлдэхэ хүдэлмэри мүнөө үедэ хэгдэжэ байнхай. Хурьгадай байха байра бэлэн тооной болгогдоо. Сонхонуудтань лэ шэл һуулгаха хэрэг унжагайрна. Бригадир Будажап Ринчиновнай һаяар шэл асаржа, сонхонуудаа шэллээд, байраяа бэлэн болгохобди,— гэжэ Цырен Пурбуевич хөөрэнэ.

Хурьгадай байрын хажуугаар сэбэр, хашаа соо сэл ногоон үбһэн элбэгээр бэлдэгдэнхэй. Тиихэдэ эндэ хурьгашад боложо хүдэлхэ хүнүүд һаяар олдожо, байраяа сэбэрлэхэ, сагаадаха юм.

Мүнөө үедэ Цырен Пурбуевичай басаган Цэндэмэнь ерэнхэй, түрүүшын хэдэн хурьга харууһалжа байна. Цэндэмэ Цыреновна Бэшүүрэй промкомбинадта оёдолшоор хүдэлжэ байгаа. юм. Тиигээд ерэхэ жэл абынгаа хурьга абаха хэрэгтэнь туһалалсахаяа ерэнхэй.

— Энэ жэл абым отарада олон хурьган гарзалшаһан байгаа. Хурьгадай ямар шалтагаанһаа гарзалһаниинь мүнөөшье болотор элирүүлэгдээдүй. Юуб гэхэдэ, совхозой ветмэргэжэлтэд хурьгадай ямар үбшэнөөр үбдэһые мүнөө болотор элирүүлээгүй байна. Байраһаа гү, али муу тэжээлээр хооллуулһанһаа гү — хурьгадай үбшэлдэг байһыень мэдэхын аргагүй. Энэ жэл хурьгадайнгаа тэжээлые шанартайгаар бэлдэнхэй, **байраньшье** һайн. **Һая** түрэһэн хурьгадта шухала хэрэгтэй эм дом бэлдэхэ эрилтэ хэжэ байнабди. Ерэхэ жэл хонин бүриһөө хурьган заатагүй абтаха зэргэтэй, —гэжэ Цэндэмэнь мэдүүлнэ.

Һайн һайхан сэдьхэлһээ хурьгашан боложо хүдэлхөөр шиидээд, наһатай болоһон абынгаа, мүн совхозойнгоо түл абаха хэрэгтэнь туһалалсахаар зоригжоһон Цэндэмын хүсэл магтаалтай.

Зураг дээрэ: оёдолшон мэргэжэлээ хурьгашанай хүндэтэй ажалаар һэлгэһэн Цэндэмэ Цыреновна Цыренова гүрүүшынгээ түлнүүдые эхэнүүдтэнь габижа **хүхүүлээд байна.**

М. Гончиков,
манай тусхай корр.

Зоотехник Цоктоевой статья уншаад байхадаа

ТОН ЗҮБ АСУУДАЛ ТАБИГДАБА

Манай парти, правительство һүүлэй үедэ худөө ажахын мэргэжэлтэдэй үүргые дээшэлүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулжа байнхай. Илангаяа КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум партиин хүтэлбэриие шэнэдхэн һайжаруулха, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй харюусалга, үүргыень дээшэлүүлхэ, ажахыгаа өөһэдын хараа бодомжотойгоор хүтэлбэрилхэ, түргэнөөр хүгжөөхэ тухай тон ехэ удхатай шиидхэбэринүүдые абаһан байна.

Мэргэжэлтэдэй үүргые дээшэлүүлжэ, худөө ажахын хэрэг һайжаруулха тушаа Зэдын «Мир» колхозой зоотехник-түсэблэгшэ нүхэр Цоктоевой («Буряад үнэн» газетын ноябриин 29-нэй номерто толилогдоһон) «Зоотехнигүүдэй ажал һайжаруулха саг ерээ» гэһэн статья ехэ һонирхолтой. Зоотехнигүүдэй хүдэлмэриие ажаглажа, тобшолол хэһэниинь, мүн эдэ мэргэжэлтэдэй ажалые һайжаруулха тухай һанамжа дурадхалнуудынь анхарал татана.

Үнэхөөрөөшье, манай республикын колхоз, совхозуудта зоотехнигүүдэй ажалые тоохогүй, тэдэниие нэгэ ажахыда хүсэд хүдэлгэнгүй элдэб шалтагаанаар ажалһаань гаргаха, һэлгэхэ ушар үзэгдэнэ. Энээниие нүхэр Цоктоев тон зүбөөр буруушаана. Тон ехэ һү, мяха болон нооһо элбэг ехээр абадаг болохын тула эбэртэ малайнгаа, мүн хонидойнгоо үүлтэрые һайжаруулха талаар зоотехнигүүдэй хүдэлмэри мүнөө үедэ үргэнөөр ябуулагдаха зэргэтэй. Тиимэһээ худөө ажахын мэргэжэлтэд, илангаяа зоотехнигүүд горитой хүдэлмэри хэхэ зэргэтэй болоно.

Энэ талаар Бэшүүрэй колхоз, совхозуудта горитой хүдэлмэриин хэгдэжэ байбашье, ехэ дутагдалнууд бии байһаар. Нэн түрүүн, һайн үүлтэрэй бухын үрөөр үнеэдые үрэжүүлхэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Би хадаа малай үүлтэр һайжаруулха, искусственна үрэжүүлгэ хэхэ гүрэнэй станциин мэргэжэлтэн хадаа Ждановай, Логовскиин нэрэмжэтэ колхозуудай, Охин-Булагай совхозой һү һаалиин фермэнүүдтэ үнеэдые бүридхэхэ дэбтэр табижа үгэһэн байгааб. Энэ дэбтэр бодо малай үүлтэр һайжаруулхада тон туһатай юм. Зоотехник бүхэн иимэ дэбтэртэй танил байха. Теэд энээниие фермэ бүхэндэ бии болгожо, саашадань гуримтайгаар хэрэглэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагданагүй. Юундэ тиигэнэб гэхэдэ, олон ажахынуудта зоотехнигүүд һэлгэгдэшэдэг, мүн фермые даагшад, үрэжүүлэгшэд ажалһаа гаргагдашадаг байна. Жэшээлхэдэ, энэ жэл Ждановай нэрэмжэтэ колхозой 3-дахи фермэдэхи үрэжүүлэгшэд дүрбэ дахин һэлгэгдээ. Мүн фермые даагшааршье ондоо хүн хүдэлнэ. Тиигээд энэ фермэдэхи үнеэлэй бүридхэлэй дэбтэр оройдоо хаягдашанхай. Үрэжүүлэгшэд болон фермые даагшад һэлгэгдэхэдээ, тэрэ дэбтэрые шэнэ хүндэ дамжуулха, ойлгуулжа үгэхын орондо хаяжархина. Шухала хэрэгтэй энэ дэбтэр зүбөөр табижа байхын тула колхоз, совхозуудай правлени болон дирекци зоотехнигүүдэй, мүн фермые даагшадай, үрэжүүлэгшэдэй урда ямаршье эрилтэ табидаггүй байна.

Мал ажалай мэргэжэлтэд Саганов, Маханчеев гэгшэдэй үүсхэлээр зоотехнигүүд, ветеринарнууд фермэ болон гүүртэнүүдтэ ажаллажа эхилһэн байгаа. Энэ һайн үүсхэлэй хаа хаанагүй дэмжэгдэжэ байһаниинь элитэ. Тэрэл Ждановай нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи фермые даагшаар энэ жэл 4 хүн ажаллаа. Мүнөө фермые даагшаар зоотехник нүхэр Намсараева ажаллана. Теэд энэ нүхэр искусственна үрэжүүлгэ хэхэ, һаалишадһаа һү тушаажа абаха уялгатай юм. Иимэ олон даабаринингаа алинданьшье хүшэ хүрэдэггүй байна. Мүнөө тэрэ хэды үнеэдэй үрэжүүлэгдэһыешье мэдэдэггүй, мүн бүридхэлэй дэбтэршье табидаггүй байна.

Эдэ фермэнүүдтэ иимэ дутуу дунданuудай үзэгдэжэ байхадань, колхозой зоотехник Очир Лепхожиев биратай хэмжээ абанагүй. Айхабтар ехэ хүдэлмэри хэхэ ёһотой мэргэжэлтын ажалые энэ тэдыгээр хизаарлажа байдаг хүн колхоз, совхозуудта хэрэггүй болонхой. Хэрбээ саашадаа өөрынгөө үүргые һайса ойлгодоггүй нүхэр Лепхожиевтал али зоотехнигүүдые ажахынуудтаа барижа байбал, малай үүлтэр һайжаруулха хэрэгнай унжагайрха байна.

Зоотехнигүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай нүхэр Цоктоевой дурадхаһан һанамжануудые Худөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерство ойрын болзорто хаража үзөөд, зохид хэмжээ абаха зэргэтэй.

Д. Гомбожапов.
малай үүлтэр һайжаруулха, искусственна үрэжүүлгэ хэхэ Бэшүүрэй гүрэнэй …

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө

АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЫЕ АЛИ БОЛОХООР ДЭЭШЭЛҮҮЛЖ
АЖАХЫ БҮХЭНИИЕ ОЛЗО ЕХЭТЭЙ БОЛГОЕ!

☆ ☆ ☆ ☆

Эрхим ажалда зоригжуулна

Ажахын тоосоото жэл дүүрэнтэбэ даа. Мүнөө колхоз, совхозууд туйлаһан амжалтануудаа, дутуу дундануудаа бүридхэжэ, ерэхэ жэлдэ бүри ехэ продукци бэлэдхэхэ арга боломжонуудаа элирүүлнэ.

Манай «Коммунизм» колхоз Хориин управлениин эгээл томо ажахынуудай нэгэн юм. Нютаг тухайгаа хөөрэхэ зуураа, нэн түрүүн барилга дээрэ тогтохо дуран хүрэнэ. Айл булын байдал дээрэһээ колхозой экономикын дэбжэлтэ гэршэлэгдэдэг гээшэ. Хэрбээ ажахыгаа бирагүйгөөр эрхилдэг һаамнай, манда томо, һаруул клуб, коммутатортай почто, ветлечебницын, тоһоной заводой, һургуулиин, больницын гэрнүүд баригдахагүй һэн. Тиихэдэ механическа мастерской ба автогараж шулуугаар баригдаба. Холо холын гүүртэнүүд, фермэнүүд дээгүүрнай мүн лэ шэнэ гэрнүүд бодонхой.

Үльдэргэ нютагаарнай ябаһан зон нэн түрүүн барилгыемнай харан баясадаг. Тиигэнгүйгүй яахаб! Колхозоймнай түб болохо тосхоной ехэнхи хубииень һүүлэй хэдэн жэлнүүдтэ баригдаһан ехэнүүд сонхотой, үндэр сагаан гэрнүүд эзэлнэ.

1953 оной сентябрь һараһаа хойшо 9 жэл үлүүтэй үнгэрбэ. Теэд энэ хугасаада ажахымнай аргагүй түргэн хүгжөө. Ажаһуудалай һайжарха бүри хүнэй соёл болбосоролой эрилтэнүүд ехэ болоно. 1960 ондо республикын газетэнүүдтэ тунхаглагдаһан «Хүн зондо ном тараая!» гэһэн үльдэргынхидэй хандалга-бэшэг һанана ёһотойт. Эдэбхитэ нүхэднай тэрэ жэлдэ 1600 ном тараахабди гэжэ уялга абаһан һаа, 3600-е тарааһан юм.

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленум хүдөөгэй ажалшадай урда ехэхэн зорилгонуудые табяа. Тэдэниинь бэелүүлхын түлөө тарилгынгаа талмайн хубаарилгые хубилгажа, 3260 гектарта ороонто ургамалнуудые таряа һэмди. Тарилгын хүдэлмэри урда жэлнүүдтэ ороходоо һайн бэлэдхэлтэйгээр эхилжэ, майн 20 багта дүүргээ бэлэйбди. Энэ жэлдэ хамта дээрээ 28777 центнер ороо̄ о хадажа абаабди. Тэрэнэйнгээ 7941 центнерыень гүрэндөө тушаажа, түсэбөө 2 дахин үлүүлээбди. Иимэ ехэ таряа манай колхоз нэгэтэншье тушаажа үзөөгүй юм.

Гүрэндэ мяха, һү тушааха түсэбүүд мүн лэ дүүргэгдэбэ. 6000 үндэгэн түсэбһөө гадуур худалдагдаа.

Эдэ бүгэдэ амжалтануудаа дурдаха зууураа, партийна организациин ажал хүдэлмэри дээрэ тогтохо дуран хүрэнэ. Ушар юуб гэхэдэ, коммунистнуудайл үүсхэл оролдолгоһоо, эдэбхиһээ, ажалые эмхидхэхэ шадабариһаа ажалай бүтээсэ дулдыдана ха юм. Тиимэһээ партком коммунистнуудаа үйлэдбэриин эгээл шухала участогуудта таарамжатайгаар эльгээхые оролдодог, 58 коммунистнар ба кандидадуудаймнай 40-ниинь колхознигууд юм. Тэдэнэй 8-ниинь һаалишад, 8-ниинь хонишод, 1 адуушан, 1 гахайшан боложо, 3 хүн гүүртэнүүдые даанхай. Арба гаран коммунистнар барилгада ба тракторно-полеводческо бригадануудта ажаллана. Тэдэнэр тушаалта ажалдаа һайн дүнгүүдые харуулхаһаа гадна, ниитэ даабаринуудые дүүргэдэг, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ хэлэшэгүй ехэ туһаламжа үгэнэ. Коммунистнар С. Доржиев, Ц-Б. Доржиев, Д. Цыбенов, В. Климов, Ц. Максарова, Б-Х. Цыденова, Д-Ж. Дампилов болон бусад эрхим ажалаараа суурханхай. Жэшээлхэдэ, Дугар Цыбиковэй хүтэлбэрилдэг хонишодой бригадынхид 100 эхэ хониндоо 86 хурьга абажа түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 3 килограмм 150 грамм ноо̄ о хайшалжа, абаһан уялгаһаа гадуур 16 центнер ноо̄ о гүрэндэ худалдаа. Мүнөө тус отарынхид үбһэ, һолоомоёо хорёодоо асаранхай. Байра байдалынь дулаалагданхай. Хонид тобир тарганууд. Хонишод түл абахаар түгэс бэлдэнхэй.

КПСС-эй гэшүүн Сандак Доржиевич Доржиев үндэр наһатай болобошье, хүл хүнгэн, сэдьхэл зүрхөөрөө залуу заһандаа ажаллаһаар. Олон газетэ, журналнуудые захижа абадаг, зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг. Арбаад жэл соо хонишоноор хүдэлнэ. Жэлһээ жэлдэ абаһан хурьгадаа ехээр гарзада оруулангүй, тобир тарганаар ногоондо гаргадаг. Мүнөө жэл нүхэр Доржиевай даажа байһан отарынхид 1736 центнер үбһэ бэлдэхэ түсэбтэй һаа, 2582 центнер бэлдээ. Энэ жэшээ (бусадые дурданшьегүйгөөр) тус отарынхидай хэр бэлэдхэлтэйгээр үбэлжөөндэ ороһыень гэршэлнэ.

Эрхим хонишодые тоолохо болоо һаа, олон ааб даа. Жэшээлхэдэ, Цыпилма Пунсуковагай даадаг хонидой толгой бүхэнһөөнь 4 килограмм ноо̄ он хайшалагдаа. Партиин гэшүүн Шойдоп Дашиев түрүү арга хэрэглэжэ, харууһалдаг түлгэнүүдэйнгээ ашаг шэмыень багаханааршье доошолуулангүй хотон соо үбэлжүүлһэн юм.

Парткомой гэшүүн Д-Ж. Дампилов эрхим үхэршэн гэжэ суӯ да гаранхай. Үнгэрэгшэ зундаа харууһалдаг бурууда̄ йнь толгой бүхэнэй шэгнүүр сүүдхын 1200 граммаар, намартаа—750—800 граммаар нэмэдэг һэн. Колхозоймнай коммунистнарай һайн һайхан ажал хэрэгүүдые харуулһан жэшээнүүдые бултыень тоолоодшье яалайб.

«Коммунизм» колхозой коммунистнар, бүхы ажалшад партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй материалнуудтай һонирхон танилсажа байна. Тэдэнэр хүдөө ажахые партийна талаар хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгаха тушаа абтаһан хэмжээ ябуулгануудые һайшаана. Мүнөө үедэ боложо байһан туйлай ехэ хубилалтануудые, тэдэнэй удха шанарые хүн бүхэндэ ойлгуулхын тула агитатор болон пропагандистнарнай зонойнгоо дунда гаранхай. Энэ хэрэгтэ нютагай һургуулиин партийна эхин организациин зүгһөө (секретаринь нүхэр К. Ш. Цыденов) ехэхэн туһаламжа абанабди.

Ц. Галсанов,
Хориин управлениин «Коммунизм» колхозой парткомой секретарь.

Үбэлжэлгэдэ—гол анхарал

Түрүүшын шэмэрүүн хүйтэнэй дохёо үбэлжэлгэдэ һайса бэлдээгүй малшадые сошордуулаа. «Мир» колхозой 2-дохи отделениин зарим отара болон гүүртэнүүд дээрэ байра байдалаа дулаалаагүй, харууһалга муутай дээрэһээ мал гарзалжа эхилэнхэй. Ноябрь һарада эндэ 6 буруу, 41 түлгэ гарзалаа. Илангаяа Доржо Бадмаевай, Дашi-Нима Бумбуевай отарануудта, Будажап Батуевай буруунӯ дай гүүртэ дээрэ үхэл олоор гараһан байна. Мүн һаалиин гүүртэнүүдтэ дутуу дунданууд бии.

Иимэ байдал үбэлжэлгэ тухай асуудалые зүбшэн хэлсэжэ, хойшолуулагдашагүй хэмжээ абахыень отделениин партийна организацие баадхаа. Тиимэһээ тус асуудал тэрэнэй нээмэл суглаан дээрэ табигдаһан юм.

Ниитын малай үбэлжэлгэ тухай тоосоһон 2-дохи отделениие даагша нүхэр Ш. Т. Бадмаев үбэлжэлгын гол дутуу дундануӯ д дээрэ тогтоходоо, бии байһан арга боломжонуудаа зүбөөр хэрэглэжэ шадагдаагүй дээрэһээ һү һаалга горитойгоор нэмэнэгүй, зарим газарнуудта хамтын ажалда хайша хэрэгээр хандаһанһаа мал гарзалжа эхилбэ гэжэ тэмдэглээ.

Нүхэд Д. Бадмаевай, Д. Бамбуевай отарануудта мүнөө болотор дулаан байра түхеэрэгдээгүй байһаар. Ушар тиимэһээ түлгэд аргагүйгөөр даарана, зариманиинь үхэнэ. Будажап Батуевай даадаг буруунӯ д мүнөө болотор задагай байрада байлгагдана. Иимэ байхада үхэл гарангүй яахаб.

Колхозой тус отделенидэ 4400 хурьга абтахаар хараалагдана. Теэд энэ харюусалгата кампанида бэлэдхэлынь тон һула. Шэнэ түлые кошарно-базова аргаар абахын тула сакмануудые бүридхэхэ клеткэнүүд үшөө хэгдээгүй, хурьгашад (сакманщигууд) үшөө олдоогүй байһаар. Адагынь 15—20 хүн хэрэгтэй ха юм.

2-дохи отделени һү һаалгаар артель соогоо гээгдэнги. Жэлэйнь түсэб арай шамай гэжэ 72 процентээр дүүргэгдэнхэй.

Эдэ дутуу дундануудаа суглаан дээрээ коммунистнууд элирүүлбэ.

Б. Чагдуров.

Зэдэ.

☆ ☆ ☆

ТҮРҮҮШЫН АМЖАЛТА

Хяагтын трикотажно-ээрэлгын фабрикын тамгатай трикотаж хубсаһа республикын бүхы магазинуудаар харахат. Энэ бэлэн хубсаһан мастернуудай шадамар гараар бүтээн гаргагдадаг юм. Тус фабрикада үнэн сэхэ ажалаараа алдаршажа, зондоо магтуулжа ябагшад олон. Тэдэнэй дунда гүлмэр залуухан Зоя Полонова суурхажа ябаһаар үнинэй. Энэ мастерай хэһэн, туйлаһан амжалтань бүхы хүдэлмэришэдэйнь омогорхол, маша ехэ хүндэтэй хэрэг гэжэ тоологдодог болонхой.

Эгсэ табан жэлэй урда тээ хуулиин наһанда һаяхан хүрэһэн Зоя басаган фабрикада ажаллажа эхилээ һэн. Түрүүшээр нэхэлгын цехтэ һурагшаар ажаллажа, машинын нюусые шудалжа, шадамар бэрхэ байһанаа харуулаа. Уданшьегүй тэрэ техминимумэй кружок эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргэжэ, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлһэн байна. Һүүлээрнь Зоя Полонова шалгалта гараад, бэеэ даагаад ажаллажа эхилээ һэн.

...Фабрикын нэхэлгын цехэй түрүүшын халаанай хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Цех соохи станогууд хоёр зэргэ болгон жэрылдэн табяатай. Машина бүхэн тусхай номертой. Тус цехэй олонхи мастернууд хоёр станок дээрэ ажалладаг юм. Баруун хажууда табигдаһан тиимэ хоёр станок дээрэ нэгэ басаган эрьехэ забдагүй ажаллажа байба. Энэмнай Зоя Ивановна Полонова гээшэ.

—Нүхэр Полоновагай норmoёо дүүргэдэггүй үдэр гэжэ байдаггүй юм,—гэжэ нэхэлгын цехэй начальник нүхэр Витушкина хөөрэнэ. Энэньшье зүйтэй. Зоя Ивановна һара, квартал бүри даалгабаряа 125—130 процент хүрэтэр дүүргэжэ, һайн шанартай продукци гаргана.

Зоя Ивановна Полонова Хяагтын трикотажно-ээрэлгын фабрика соо эгээл хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн юм. Тэрэнэй үбсүүндэ ялардаг «Социалис мүрысөөндэ шалгарагша» гэһэн тэмдэг оролдосотой ажалыень гэршэлдэг. Энэ жэлэй 11 һара соо жэл, хахадай даалгабари дүүргэжэ, коммунис ажалай ударник болоһон энэ залуу басаганай зон нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болоһониинь гайхалтай бэшэ. Партиин гэшүүн байһан туладаа нүхэр Полонова гансахан өөрынгөө урдахиие хараад ябадаггүй, харин фабр... гаа коллективэй хэрэгтэ ... хитэйгээр хабаадалсадаг... на. Түрүү мастер Зоя Ив... на эрхим агитатор гэжэ... тоологдодоггүй. Ажалай ... лээр тэрэ партиин Центра... Комитедэй ноябриин П... мэй болон СССР-эй Вер... Соведэй сессиин матери... даар ходо хөөрэлдөөну... үнгэрэгэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ комм... нүхэр Полонова бүр... эдэбхи үүсхэлтэйгээр аж... жа байнхай. КПСС-эй Ц... ральна Комитедэй ноябр... Пленумэй шиидхэбэри... рюу болгон, ажалайнгаа... тээсые улам дээшэлүү... түлөө Зоя бүхы шадал... оролдоно.

В. Жигжи...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: З. И... лонова.

Ю. Мазуринай фо...

Оролдосо ехэтэй конструктор

...Бүтээгдээгүй прессэй контур саарһан дээрэ хэдэ дахин зурагдаба. Табадахяа зурахадаа, конструктор һаналаа хананг ... гяар тэрээн тээшээ хараад байгаа һэн. Олон ондоо баримта сооһоо шэлэхэ гээшэ хүнгэхэн хэрэг бэшэ.

Үшөө нэгэ час үнгэрөөд байхада тоолоjо, зуража байһан юумээ орхижо, тэрэ заводойнгоо цехтэ ошобо. Өөрынгөө зохёоһон станогой детальнуудай ямараар бүтээгдэхэ байһаниие шалган хараха хэрэгтэй. Иигэжэ коммунис ажалай ударник, инженер-конструктор Павел Иванович Поповой ажалай үдэр эхилдэг.

Нүхэр Попов паровозо-вагонно заводто 1938 онһоо хүдэлмэрилжэ эхилһэн хүн. Энэ үе соо конструкторай шадабари мэргэжэл дээшэлһэн, мүн түрэл заводыньшье ехээр ургаһан байна.

— Манай заводой эрхим конструкторнуудай нэгэн Павел Иванович гээшэ,—гэжэ конструкторска группые даагша нүхэр Романовский хөөрэнэ.—Тэрэнэй проектээр зохёогдоһон олон станок, түхеэрэлгэнүүд заводоймнай цехүүдтэ ашаглагдажа, һайн сэгнэлтэ абанхай.

Мэнэ һая болотор заводтомнай түмэр замай «Артон» гэжэ ехэ дарнагар кран ашаглагдадаг һэн. Тэрэнэй гансахан утаа, ууралһаань боложо хүнэй хажуудань ошохын аргагүй. Мүнөө тэрэ кран үндэһөөрөө хубилгагданхай. Н... Попов тэрэ кранай паров... тёлые абажа хаяад, оро... юрын автомобильна дви... табиһан байна.

Павел Иванович Попо... ническэ дэбжэлтын түлө... сэлдэ эдэбхитэйгээр хаба... садаг уралан нарижуул... мүн. Мүнөө тэрэ партиин... гай ноябриин Пленумэй ш... хэбэриие бодото дээрэнь ... гэхые оролдон, резиновэ ... нүүдые вулканизацилха... тонный прессэй проект з... жо дүүргэбэ. Гадна хүд... риингөө һүүлээр үлэжэ, ... дойнгоо электромашинн... хэй захилаар электровоз... двигательнүүдэй коллекто... һабарилха станогой прое... хёобо.

А. Хара...

ЗАЛУУ ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ЭДЭБХИ

Долоон жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Улаан-Үдын «Электромашина» заводой хүдэлмэришэд түрүүлжэ ябана. Абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ, жэлэй 3-дахи кварталай дүнгүүдээр РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта, 1-дэхи мүнгэн шанда хүртэлсэһэн ушар тус заводойхидой эршэмтэй һайн ажалайнь үрэ дүн мүн болоно.

Бүри һаяхан, оройдоо хоёр жэлэй саада тээ, шэнэ продукци бүтээн гаргажа эхилһэн хүдэлмэришэд өөрынгөө заводые республикынгаа машина бүтээлгын промышленностиин түрүү, шухала предприятинуудай тоодо оруулжа шадаһан байна. Заводой коллектив энэ жэлэйнгээ түсэбые һара бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, валовой продукци гаргаха 10 һарын түсэб 105,8 процент, товарна продукци—105,3 процент хүргэгдөөд, түсэбһөө гадуур нилээд ехэ продукци үйлэдбэрилэгдэн гаргагдаа. Мүн ноябрь һарын түсэб болзорһоонь урид дүүргэгдээд, зургаан автокран, 100 киловатт хүсэтэй хэдэн электродвигатель даабариһаа гадуур бүтээгдээ.

1962 оной январьһаа шэнэ продукци электродвигательнүүдые хэжэ эхилһэн электромеханическа цех заводой эгээл шэнэ үйлэдбэринь болоно. Гэбэшье цехэй эмхидхэгдэһэн түрүүшын үдэрһөө эндэхи хүдэлмэришэд эбтэй эетэйгээр ажаллажа, урдаа табигдаһан зорилгонуудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнэ. Коммунис ажалай цехэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэлсэхын түлөө мүрысэжэ байһан энэ цех соо ороходо ариг сэбэр, һаруул, эмхи гуримтай.

...Үдэрэй эдеэлэлгын забһар дүүрүүтэй боложо байна. Заводойнгоо хашаа соохи столоводо ошожо, эдеэ хоол бариһан хүдэлмэришэд хүхюутэй, энеэдэтэй, хоорондоо хөөрэлдэһөөр цехтээ ерэнэ. Тэдэнэй зарим нэгэниинь хүдэлмэриингөө газарта ошожо, станок, машинаяа шалган харана, тооһо шоройе арилгаадшье абана. Олон машина, станогуудай дэргэдэ «Коммунис ажалай ударник» гэһэн бэшэгтэй улаан тугханууд хадаатай. Нэгэ иимэ тугхан доро байһан станогой дэргэдэ гурбан залуу хүбүүд, нэгэ ахамад нүхэр хөөрэлдэжэ байба.

— Иван Николаевич, бидэнэр энэ статораа хараалагдаһан болзорһоонь урид бэлэн болгохо хүсэлэнтэйбди,—гэжэ залуу хүбүүдэй нэгэниинь ахамад нүхэртөө хандан хэлэнэ.

— Тингээ һаатнай һайн бэлэй. Тэрэнээ анхаралтайгаар шалгажа үзөө ёһотойт. Нэгэ зааханшье алдуу хээ хадатнай, саашадаа электродвигатель суглуулхада таарахаа үгэхэгүй, ехэ аягүй юумэ болохо,—гэжэ тэрэнь харюусаба.

Иигэжэ хөөрэлдэжэ байгаад, тэдэнэр статораа дахин дахин шалгажа харана, ондоо детальда тааруулжа үзэнэ. Энэ статор ехэ орёо онһон, нарин түхеэрэлгэ юм. Дүй дүршэлтэй болоһон хүдэлмэришэнэй уран гараар лэ, анхарал оролдолго гаргаһанай ашаар лэ тэдэниие һайн шанартайгаар бүтээжэ болохо. Өөһэдынгөө бүтээхэ ажал тухай хөөрэлдэхэ зуураа, һаяхан боложо үнгэрһэн партиин ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэреэр һонирхон, һанал бодолоо хөөрэлдэнэд. Тиихэдээ үйлэдбэриин шэнжэ баримталдаг гол ёһые үндэһэ болгон, арадай ажахые хүтэлбэрилгэ һайжаруулха талаар тон зүб шиидхэбэри баталан абтаа гэжэ тэдэнэр хэлсэнэ.

— Совнархозуудай томодхогдоходо манай предприятиин түхэлэй бусад заводуудтай холбоо барисаа байгуулха арга олдохо. Тиихэдээ шэнэ, түрүү юумэ түргэнөөр дэмжэхэ, өөһэдтөө хэрэглэхэ талаар зохид арга боломжо хангагдаха бэшэ аал?—гэжэ нүгөөдэ нэгэниинь асууба.

— Энэ ехэ зүб шиидхэбэри абтаа. Манай цехэй бүтээн гаргадаг электродвигательнүүд ороноймнай олон зүг тээшэ эльгээгдэнэ. Харин хэдэн область, хизаарнуудай арадай ажахые зүбөөр хүтэлбэрилхэ, хэрэгтэй туһаламжа саг соонь хүргэхэ зорилгоор томодхогдоһон совнархозуудай эмхидхэгдэхэдэ, элдэб шухала асуудалнууд тодорхойгоор шиидхэгдэхэ, бүри ехэ продукци бүтээн гаргаха арга боломжо бии болгогдохо,—гэжэ Иван Николаевич харюусана.

Анатолий Васильевай даадаг бригадын гэшүүд цехэй начальнигай орлогшо Иван Николаевич Мирошниковтой иигэжэ хөөрэлдэжэ байба. Тус бригада оройдоо гурбан залуу хүбүүдһээ бүридэнхэй. Валерий Бурлов, Геннадий Шестов гэгшэд нүхэр Васильевай хүтэлбэри доро двигательнүүдэй нэгэ шухала деталь бэлэдхэдэг. Тус бригадынхид наһаар залуушье һаа, оролдосотой ажалаараа суурхана. Коммунис ажалай бригадын алдар солодо хүртэлсэһэн залуушуул даабаряа һайн шанартайгаар, 120—130 процентһээ доошо бэшээр дүүргэнэ. Бултадаа нэгэнэйнгээ түлөө, нэгэниинь бултанайнгаа түлөө гэһэн коммунизм байгуулагшын моральна ёһо гурим баримталан ажаллаха, ажаһуухые оролдодог залуу хүбүүд хүдэлмэришэнэй мэргэжэл һайнаар шудалаад, юрэнхы бэлэдхэлээ дээшэлүүлхэ, дээдэ һургуули дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табинхай. Васильев Шестов хоёрынь энэ жэлдэ үдэшын индустриальна техникумдэ һуралсажа эхилээ, Бурловынь хүдэлмэришэн-залуушуулай үдэшын һургуулиин 10-дахи класста һурана.

Тус цехэй хүдэлмэришэдэй 70—80 процентнь залуушуул юм. Тэдэнэр булта шахуу ямар нэгэ һуралсалда хабаадалсажа, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Ажалдаа хожомдожо ерэхэ гү, али ниитын ажалай журам эбдэхэ ушар усадхагдаһаар үнинэй. Цехэй 5 бригадын 4-ниинь коммунис ажалай нэрэ солотой, тэрэнээ ажал хэрэгээрээ харюулна. Антонина Наливко гэгшын хүтэлбэрилдэг басагадай бригада цех соогоо эгээл түрүүлэн энэ алдар солодо хүртэһэн юм. Бригадын 8 басагад булта һуралсана, эрхим мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдэй тоодо оролсоно. Бригада бүхэн ажалладаг газараа ариг сэбэрээр байлгахые оролдоно, өөһэдөө эндэхи шорой тооһо арилгадаг болонхой.

Продукцияа ганса һайн шанартайгаар бүтээхэ гэжэ оролдожо байһан тус цехэйхид техническэ шалгалтын таһаггүйгөөр ажаллана. Тэдэнэр өөһэдөө продукциингаа шанарые шалгадаг. Ерэхэ жэлэй эхеэр тус цех үшөө хоёр ондоо түхэлэй электродвигатель бүтээдэг болохонь. Мүнөө эндэхи хүдэлмэришэд шэнэ технологи шудалжа, энэ харюусалгатай даабаряа мүн лэ нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын түлөө оролдоно.

С. Бардамова.

ЭРХИМ МАШИНАНУУД ҮЙЛЭДБЭРИДЭ ХЭРЭГЛЭГДЭН...

Түргэнөөр ябадаг, бүтээсэ ехэтэй, һайн шанартай машинатай болохын түлөө тэмсэл ороноймнай механизаторнуудай гол зорилгонь. Заводуудай болон институдуудай конструкторска бюронуудта, машина туршажа үзэдэг станцинуудай полигонуудта хэгдэдэг бэдэрэлгэ шэнжэлгын шухала зүйлынь болоно.

Мүнөө жэлдэ 500 шахуу зүйлэй һайжаруулагдаһан түхэлэй тракторнууд, культиваторнууд, сеялкэнүүд болон элдэб хэрэгсэлнүүд бүтээгдэһэн байна. Эдэ бүгэдэ бултадаа үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэгүй ааб даа. Теэд дурсагдаһан тоо, баримтанууд шэнжэлгын хүдэлмэриин ехэ үргэнөөр ябуулагдажа байһаниие гэршэлнэ бшуу.

Автоматизациин ба машина бүтээлгын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй хүдөө ажахын машинануудай болон автомобильнуудай управлениин начальник Н. Н. Тарасов ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, колхозуудай болон совхозуудай полинуудта эльгээгдэхэ эрхим машинанууд тухай хөөрэжэ үгэбэ.

Мүнөө жэлдэ Липецкэ тракторна завод дээрэ 40 мориной хүсэтэй «Т-40» гэжэ тракторнууд олоороо гаргагдажа эхилбэ. Шэгнүүрэйнгээ талаар эдэ тракторнууд мүнөөнэй «Т-28» гэжэ трактортай адли аад, харин бүтээсынгээ талаар 1,5 дахин үлүү юм. Зарим хүдэлмэринүүдые хэхэдээ, «Т-40» гэжэ трактор «Беларусь» тракторһаашье дутадаггүй юм.

Волгоградай тракторна завод «ДТ-75» трактор олоор гаргажа эхилбэ. Тэрэнэй бүтээсэнь «ДТ-54» гэжэ мэдээжэ тракторһаа 30—40 процент үлүү ехэ юм.

Ухтомскиин нэрэмжэтэ Люберецкэ завод дээрэ СКБ конструкциин «КСР-2» гэжэ силос хуряаха комбайн анха түрүүшынхеэ бүтээгдэбэ. Тус комбайнаар 4 ... үлүүтэй үндэр томо кукуруз... ряахада болохо юм. Иимэ ... кукуруза хуряадаг комбайн ... шэ манай орон дотор мүнөө... болотор байгаагүй.

1963 ондо мүн «СК-1,8» ... силос хуряалгын шэнэ ком... гаргагдаха байна. Энэ... Сызраниин комбайнай за... СКБ ВИСХОМ-той хамта ... тээгээ. Тус комбайн «СК-... гэжэ олондо мэдээжэ комбай... адли бүтээсэтэй аад, тэрэ... 700 килограмм хүнгэн юм, ... хэлээрэ гурбан хүушан ком... най металлаар 4 шэнэ ком... бүтээхэдэ болохо байна. Энэ... гадна, «СК-2,6» гэжэ хуу... комбайнһаа ямар илгаатай... хэдэ, «СК-1,8» комбайниие га... тракторист прицепщиггүйгөө... лоодохо юм. Энэ комбайнаар... дэлмэрилхэдэ, силосэй үбһа... гоон хоролтодо багаар ороxо...

Хартаабха, капуста, нарин ... һа, ороо̄ о таряа мэтын ург... нуудые тариһан газар ... дүүрилхэ, хуряаха хүд... мэриие оньһожоруулха та... конструкторска болон нау... шэнжэлэлгын эмхи зургаану... хэлэг хамтын хүдэлмэрину... һонирхолтой байна. 1962 ... сагай уларил муу байбашье, х... таабха амяарлан хуряаха ... туршагдажа үзэгдэһэн ба... Хартаабхаяа хоёр шатата... хуряаха: хартаабха малтад... рэгсэлээр хартаабхаа малта... рэнээ хатаахын тула обоолж... жомынь комбайнаар сугл... илгаха, контейнертэ ашаха ... хүдэлмэри хэгдэһэн байна...

Муу хүрьһэтэй газарта т... даһан хартаабха хуряахада ... арга хэрэглэжэ болохо ба ... лан хуряаха энэ арга мүн... гараар хуряаһанда орходоо ... дахин бага ажалтай байна ... шалгалта дээрэһээ элирбэ.

„КУБАНЬ" СОВХОЗДО

КРАСНОДАРСКА ХИЗААР. Нүхэр Н. С. Хрущевой «Жэлэй дүнгүүдые гаргалга, ороо̄ о таряа ехээр үйлэдбэрилгэ болон худалдан абалга тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай Президиумдэ эльгээһэн бэшэг соо Гулькевичскэ районой «Кубань» совхозой амжалтанууд тухай дурдагдаһан байна. Тус ажахын тарялангай газарай ехэнхи хуби дээрэ үбһэ ногооной таригдадаг байһанайнь түлөө КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленум дээрэ энэ совхоз шүүмжэлэгдэһэн юм. Совхозой хүтэлбэри тэрэ шүүмжэлэлые хараадаа абажа, зүб тобшолол хэһэн байна.

Энэ жэлдэ намарай шэниисэ, кукуруза, саахарай свёкло, горох болон бусад үнэтэ культурануудые ехээр таряа. Тиимэһээ ашаар ороо̄ о ехээр абаа юм. Бүхы тарялангайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 32 центнер ороо̄ о таряа абаһан байна. Нёдондонойхидо орходоо хоёр дахин ехэ ургаса абаа.

Таряан ажахыгаа бэхижүүлһэнэйнгээ ашаар, мүн мал ажалдаашье амжалта туйлаа. Арба һарын туршада соо тарялангай 100 гектар бүридэ 80 центнер, бэшэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 17 центнер мяха абаһан байна. Хүдөө ажахын эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 308 центнер һү һаагаа. Совхозой механизаторнууд, полеводууд хабарайнгаа тарилгада бэлдэжэ байнхай. Эрхим шанартай сортовой үрэһэ хааахай. Агрозоотехническэ курсануудта хүшэлынь эхилэнхэй. Зураг дээрэ: «Кубань» совхозой директор Л. И. МАКСИМОВ, агроном-семеновод М. М. ПРОКОПОВА совхозой түрүү дүй дүршэлэй байшан соо үрэһэ шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ЧИМИТОВ

ЁЛКЫМНАЙ ГОЁ ГЭЭШЭНЬ!

(ДҮРБЭН ҮЗЭГДЭЛТЭЙ ЗҮЖЭГ*)

...даха нюурнууд:
...АЛТА ҮБГЭН, колхозой
...ан
...Р
...А һурагшад һахалта үб-
...ганар
...ОЗ ҮБГЭН
...АН ХҮҮХЭН (Снегурочка)
...ГАР ДОЛООН САҺА-
...али сагаан хубсаһа үмдэһэн

...Э ЖЭЛ
...ГАЙ
...ДАГАН
...О
...ЭН
...Х
...ЭН

...гэдэхи үзэгдэл

...яагаадшьеб һалхи ...хүдэлшэбэ. Һалхи бордо-...э саһые хаман үрхирүү-...ил мушхаржа байха юм. ...жэлэйнгээ албые тушааха ...Мороз үбгэмнай суха-...е гээшэ гү? Шэнэ жэлэй ...зэрхэ гэжэ хасуурида ошо-...р Дулма хоёр ашанараа ...ан Һахалта үбгэн хүлеэнэ. ...й һайн хани нүхэд сагаан ...Эшэгэн улаан малгайта ...оёр баһал үгылжэ, ехэтэ

...ҮШЭГЭ НЭЭГДЭНЭ

...захадахи талмай дээрэ, ...хажууда Һахалта үбгэн ...ерэнэ. Хойноһоонь Эшэгэн ...оёр даханхай.

...АЛТА ҮБГЭН. Ашанарни ...аан болошобо гээшэб? Ерэ-...оор үнинэйл.

...ГЭН. Нээрээ яашаба гээ-

...УХ. Аяар үглөөгүүр ошоо ...Би энэ хүрэтэр үдэшөө

...АЛТА ҮБГЭН. Төөришэбэ ...даа. Энэ һалхи шуурган-...шье төөрихөөр лэ.

...ГЭН. Минии Дулма төөри-...э гү? Яаһан үйлэ гээшэб!

...УХ. Минии Дугар... Яагаа ...юм гээшэб? (Уйлана)

...АЛТА ҮБГЭН. Бү уйлал-...яахашьегүй, бусажа ерэхэ. ...Х. Үбгөө, би бэдэрхэеэ

...ГЭН. Бишье ошохом

...УХ. Би заатагүй олохоб!

...ГЭН. Хоюулаа яахадааш

...АЛТА ҮБГЭН. Үгы даа, ...анадые ой руу табиха ар-...Ой соо аюултай — Шоно, ...Тэдэш таанадта ехэл хор-...болонхой.

...УХ. Үгы, бидэ Шоноһоо, ...ее айхагүйбди...

...ГЭН. Бидэ айхагүйбди.

...УХ. Ой соо манай нүхэд

...ГЭН. Манай нүхэд бии.

...УХ. Баабгай.

...ГЭН. Шандаган!

...АЛТА ҮБГЭН. Баабгай му-...э юм һэн. Намда түлеэ бэл-...Тэрэм яагаа үни болоноб. ...ань, ашанараа һураха бэ-...соо хараһан байжа боло-

...УХ. Бидэ хараад ерээбди.

...ГЭН. Баабгай ерэжэ ябана ...(Гүйлдэжэ гарана).

...АЛТА ҮБГЭН. Хомхой хоб-...о үлэнхэ мэхэшэ Үнэгэн ...эгүүр эрьелдэдэг болон-...гэг байха байна. (Буугаа ...амагыень үзэнэ). Буумни ...лтад гэбэл мухариса буу-...айза. Дугар Дулма хоёрни ...эшэб...

...ай түлеэ үргэлөөд ерэнэ. ...Эшэгэн Петух хоёр һүхэ, ...өөнь бариад ороно).

...ГАЙ. Амар сайн, үүри!

...АЛТА ҮБГЭН. Мэндэ, мэн-...ын эзэн! Бэрхэш. Намаяа ...болгобош.

...ГАЙ. Зай, иишээ шэнэ жэ-...угтамжа хэр бэлдэжэ бай-

...АЛТА ҮБГЭН. Ехэл һанаа-...байнаб.

...ГАЙ. Юун болооб? Ту-...гү? Үшөө ойдо ехые бэл-...рхаб.

...АЛТА ҮБГЭН. Түлеэн бэ-...ашанарни хасуурида эшо-...мүнөө болотор үгыл. Ой ...алдаагүй гү?

...ГАЙ. Дайралдаагүйл. Нээ-...аа ябашоо гээшэб?

...АЛТА ҮБГЭН. Гайхаад лэ ...үүри!

...ГАЙ. Төөришоогүй юм ...бэдэрһүүб. Олоод, абаад ...хүбшэеэ битнай хуу мэ-...иха бшууб.

...АЛТА ҮБГЭН. Тиигэжэ ту-...Һайн лэ үүритэй гээшэ ...бэлдээш, түлеэ асараагш. ...мниш олоҗо ерэхэш.

...ГЭН. Баабгай Дулмыемни ...эхэ. Ура-а! (Дэбхэрнэ).

...Х. Баабгай Дугарыемни ...арха. Ку-ка-ре-ку! (Соб-

...ГАЙ.
...а үүри, бараг даа,
...ее бү зобыш даа.
...ыеш олохолби,
...э шамдаа ерэхэлби.

ХҮШЭГЭ.

...рдохи үзэгдэл

...Хүнгэрэг саһан. Модоной ...сагаан сэн болонхой, са-...даруулшанхай, гараа ...юумэдэл арбайлдана. ...манай арюунш, һаруулш ...ргагүй. Урин, нам, хон-

...нариханаар жэнгирэн ...ой сооһоо Саһан хүүхэн ...ссаланхай талмай дээрэ ...рана. Долоон саһахануул ...дахалдана. Хатарһаар ...рэелэн ябаад, эрьел-...одхино.

...Н ХҮҮХЭН (өөрөө хажуу ...гаран гарана).
...р жаахан саһахануул,
...р бэрхэ байналта.
...угэн, һайханууд,
...өөр хатарналта.
...ХАНУУД (булта).
...адан энэ жэл
...гоё байхал даа.

Эрхим хатараа шэлэжэл,
Эрьелдэжэ наадахалди.

САҺАН ХҮҮХЭН.
Хүхюун һургуули уряа һэн,
Хүндэтэ айлшад болохобди.
Үхибүүд манийе хүлеэнэл,
Үглөөдэртөө ошохобди.

САҺАХАНУУД (булта).
Үе наһанайнь амаралтада
Үбгэн абаяа үдэшэхэбди.
Шэг шарайгаар зулгы
Шэнэ жэлээ угтахабди.

(Энеэлдээд, дэбхэрэлдээд, нишэ тиишээ таран гүйлдэжэ арилна).

САҺАН ХҮҮХЭН (дуулана).
Хаанаш мүнөө — үбэл даа,
Хаанаш саһан — хүбэн даа.
Агаар гээшэ — үнгэлиг,
Аглаг дэлхэй — мүнгэлиг.

МОРОЗ ҮБГЭН (ороно). Шэнэ жэлэйнгээ бэлэдхэл дүүргэбэ гүт?

САҺАН ХҮҮХЭН. Дүүргээбди. Хатар танца, дуу, хүгжэм. Мүнөө амархамнай.

МОРОЗ ҮБГЭН. Ехэл һайн гээшэ. Бишье бэлдэжэ байнаб. Мүнөө үхибүүдтэ абаашаха бэлэгээ түхеэрээдхихэм. (Мэшээг гартаа бариад, гаража ошоно. Саһан хүүхэншье гарана. Энэ үедэ Дугар Дулма хоёр хасууряа тэлэнхэй гаража ерэнэ).

ДУЛМА. Харгымнай эндэшье үгыл.

ДУГАР. Олохобди даа, Дулма, һанаагаа бү зобо.

ДУЛМА. Би эсэшооб, саашаа ябаха аргам үгы.

ДУГАР. Хамаагүй, эсээб гэжэ бү һана. Тиихэдээ ямаршьегүй ябахаш. Энэ бэеэрээ харгыгаа олохобди.

ДУЛМА (гэнтэ айна). Ой-ой! Ахай! Тээтэр юун гээшэб?

ДУГАР. Али?

ДУЛМА. Тээтэр, тээтэр!

ДУГАР (хараад, таниба). Аа, энэш Үнэгэн даа.

ДУЛМА. Наашаа ерэбэл!

ДУГАР. Яахашьегүй. Хүн гээшэ ямаршье арьятанһаа айдаггүй юм. Харин ямаршье арьяатан хүнһөө айдаг.

ҮНЭГЭН (ороно). Энэ таанад хаанаһаа ябанабта?

ДУГАР. Бидэ хасуурида ерээбди. Тиигээд харгыгаа алдаабди.

ҮНЭГЭН. Һи-һи-һи! Төөришообтаа! Би харгыетнай заажа үгэһүү.

ДУГАР. Зай, яагаа һайн юм гээшэб!

ҮНЭГЭН. Ганса һайгаар һалахагүйш даа.

ДУГАР. Юу?

ҮНЭГЭН. Улаан малгайта петухаа үгэхэш гэнэб.

ДУГАР. Юу? Петухаа гү? Хэндэш үгэхэгүйб.

ҮНЭГЭН. Тиигээ һаа, гэрээ олохогүйт.

ДУГАР. Гэрээ олохобди. Өөһэдөө харгыгаа олохобди!

ШОНО (ороно). Энэ таанад хаанаһаа ябанабта?

ДУЛМА. Бидэ хасуурида ерээбди. Тиигээд төөришообди.

ШОНО. Һа-һа-һа! Харгыгаа алдаабтаа? Би таанадые гэртэтнай баашаһуу.

ДУЛМА. Яагаа һайн юм гээшэб?

ШОНО. Гансал һайгаар һалахагүйш даа.

ДУЛМА. Юу?

ШОНО. Сагаахан эшэгэеэ намда бэлэглэхэш.

ДУЛМА. Сагаан эшэгэеэ? Шамда, шонодо гү?

ШОНО. Тиимэ даа, намда.

ДУЛМА. Үгы даа. Сагаахан эшэгээ хэндэшье үгэхэгүйб!

ШОНО. Тиигэ һаа, эндээ зууража үхэхэт!

ДУЛМА. Үгы, зуурахагүйбди. Ахаймни харгыгаа олохо!

ҮНЭГЭН. Би хэлэнэ ха юмбиб— гэрээ олохогүйт! Улаан малгайта петухаа намда үгэгты. Харгыетнай заажа үгэхэб.

ХОЮУЛАА. Үгы, үгэхэгүйбди!

ШОНО. Сагаахан эшэгэеэ үгэгты. Гэрыетнай олгохоб.

ХОЮУЛАА. Үгы, үгэхэгүйбди.

ҮНЭГЭН. Гэрээ олохогүйт.

ХОЮУЛАА. Олохобди!

ШОНО. Эндээ зууража үхэхэт.

ХОЮУЛАА. Зуурахагүйбди!

ҮНЭГЭН. Улаахан малгайта петухаа...

ШОНО. Сагаахан эшэгэеэ...

ХОЮУЛАА. Үгэхэгүйбди!

ҮНЭГЭН. Петухаа... аа-аа-аа..:

ШОНО. Эшэгээ... ээ-ээ-ээ.::

БААБГАЙ. (орожо ерэнэ). Юунэй хашхараан бэ! Аа, та хоёр яндануул улилдажа байнабтаа!

ҮНЭГЭН. Аа, бидэ...

ШОНО. Яагаашгүйбди.

БААБГАЙ. Үхибүүдые юундэ боросбта? Арилагты бүтэн дээрээ!..

ҮНЭГЭН. Хайран петух... халаг, халаг...

ШОНО. Хайран эшэгэн... халаг, халаг...

(Хоюулаа гуринхалан гаража ошоно).

ДУГАР. Манийе абарааша хэн гээшэбта?

ДУЛМА. Энэ һайн хэн гээшэбта?

БААБГАЙ.
Хүбшын эзэн алдартай
Хүдэр баабгай бэеэрээб.
Тайга соогуур яралтай
Та хоёрые бэдэрээб.

ДУГАР. Аа, манай үбгэн абын үүри гүт?

ДУЛМА. Үбгэн абадамни үшөө түлеэ бэлдээт!

БААБГАЙ (үхибүүдэй гар барина).
Гансата танил болобобди,
Гараа наашань үгэгты.
Харанхы болоо үдыдэ
Хариха тээшээ бэлдэгты.
Үбгэн абатнай хүлеэнхэй,
Үглөөнһөө наашаа харанхай.
Асара гэжэ захяа юм.
Абажа танаа ошохом.

(Гэнтэ хүгжэм наадаад, саһахануул эрьелдэн, һубарилдаһаар, энеэлдэһээр гаража ерэнэ. Тэдэнэй дунда Саһан хүүхэн. Саһахануул гар гараа барилсан, найгалдан хатарһаар байна. Саһан хүүхэн Баабгайтай, Дулма Дугар хоёртой мэндэшэлэлдэнэ).

САҺАН ХҮҮХЭН.
Шэнэ жэлнай ерэхэнь даа,
Шэнэ баяр асарханъ даа.
Бушуул гэртээ харигты,
Булта ёлкоо гоёогты.
Хамта бидэ ошохобди,
Хатар наадаа эхилхэбди.

МОРОЗ ҮБГЭН ороно. (Баабгай, Дулма, Дугар гурбантай мэндэшэлэлдэнэ. Улаан мэшээгээр дүүрэн бэлэг бэлдэнхэй).

Албан тушаални дүүрэхэнь даа,
Амарха сагни ерэхэнь даа.
Үглөөдэрэйтнай ёлкодо
Үбгэн битнай ошохолби.
Үнгын бэлэг мэшээгээр
Үргэлжэ танда абаашахалби.
Баабгай тэндэ байха бэзэ,
Багашуулые хүхеэхэ бэзэ.

БААБГАЙ.
Хара баабгай ошохоб даа,
Хатар наада харуулхаб даа.
Хани нүхэд, ябая,
Хариха тээшээ ярая.

ДУГАР. Уулзатараа баяртай, Мороз Үбгэн! Баяртай, Саһан хүүхэн! Баяртай, Саһаханууд!

ДУЛМА. Үглөөдэр уулзатараа, баяртай.

МОРОЗ ҮБГЭН. Баяртай.

САҺАН ХҮҮХЭН. Баяртай.

САҺАХАНУУД (һубарилдан гүйлдөөд, нэгэ доро дохинод). Баяртай.

(Баабгай, Дулма, Дугар гаранад).

ХҮШЭГЭ.

Гурбадахи үзэгдэл

Нэгэдэхи үзэгдэлэй байдал. Хотон айлай заха. Хорёогой тэндэ. Һалхи шууурган намданхай. Хүбшэ соо баабгайда үлдүүлһэн Үнэгэн Шоно хоёр иишэ хүрэжэ ерэнэ.

ҮНЭГЭН. Хара баабгайе харыт... Ямар һүрхэй юм!

ШОНО. Бүри муухайгаар аашалнал!

ҮНЭГЭН. Тонилогты гэбэл!

ШОНО. Нэгэтэ нэгэ харюугаа абахаб даа.

ҮНЭГЭН. Тэрэ Дугар хүбүүн ямар һүрхэй юм. Улаан малгайта петухаа үгэхэгүйб гэхэ юумэл.

ШОНО. Дулма басаган бүри абааштайл. Сагаахан эшэгээ үгэхэгүйб гэжэ ганирнал.

ҮНЭГЭН. Тэрэ хүбүүн хүбшэ соо төөрихэ байха, харин петухань минии һабарта орохоороол орохо.

ШОНО. Тэрэ басаганиинхьшье гэрээ оложо бусахагүй, би сагаахан хурьгыень амтархан эдихэб.

ҮНЭГЭН. Хүлеэе, энээхэнүүр наадахал байха...

ШОНО. Харыш, тээтэр ерэжэ ябана. Һахалта үбгэжөөлтээ. Харуулшан үбгэн нюргандаа буугаа үргэлөөд ябана.

ҮНЭГЭН. Хоргодоё. Харагдаа һаа, һалаа гээшэ гүбди.

ШОНО. Бушуул!... (Хоргодоно).

ҺАХАЛТА ҮБГЭН (Эшэгэн Петух хоёроо дахуулаад ороно), Зай, тэдэмнай ерэхэ болоо ёһотой.

ЭШЭГЭН. Яагаа удаан ерэнэгүй гээшэб?

ПЕТУХ. Баабгаймнай юугээ хээ гээшэб?

ҺАХАЛТА ҮБГЭН. Баабгай үүримни оложо асархал байха.

ЭШЭГЭН. Дулмамни ерэхэ болоһон байха.

ПЕТУХ. Дугарни ерэхэ дүтэлөө ёһотой.

ҺАХАЛТА ҮБГЭН. Дүтэлөө даа, дүтэлөө. Таанад эндээ хүлеэжэ байгаарайгты. Би хотон айлаа, адуу малаа эрьеэд ерэхэм. Холо бү ошооройгты. Эндээл хатаржа, наадажа байгты.

ЭШЭГЭН. Тиигэхэбди.

ПЕТУХ. Хатараябди .

ҺАХАЛТА ҮБГЭН гарана. Хүгжэм наадана. Эшэгэн Петух хоёр хатаржа, дэбхэрнэ.

ҮНЭГЭН (гүйжэ ороод, петухта дүтэлнэ). Аа, баригдаабши!

ПЕТУХ. Үү! (Сошожо унана).

ШОНО (гүйжэ ороод, эшэгэндэ). Гартам орообши!

ЭШЭГЭН. Үү! (Сошожо унана).

ҮНЭГЭН. Һи-һи-һи! (Дэбхэрнэ, хатарна).

ШОНО. Һа-һа-һа! (Дэбхэрнэ, хатарна)...

ҮНЭГЭН (Петухай хажууда ерээд). Зай, бодо!

ПЕТУХ. (бодоно). Хайрлыш даа. Үнэгэн. Би шамда юу хоро хээгүйб. Табииш даа намайе.

ҮНЭГЭН. Һи-һи-һи! Ямар һүрхэй юм!..

ШОНО (Эшэгэнэй хажууда ошоно). Ши юу хэбтээбши! Бод!

ЭШЭГЭН (бодоно). Хайрлыш даа, Шоно. Би шамда муу юумэ хээгүйб. Табииш даа намайе.

ШОНО. Һа-һа-һа. Табихамни гээбы. Хүлеэжэ бай!

ПЕТУХ. Үнэгэн, табииш даа намайе. Дугарни хасуурида ошоһон аад, мүнөө болотор ерээгүй. Бэдэрхэм!

ҮНЭГЭН. Һи-һи-һи! Тэрэ шинии Дугар төөрөө. Хүбшэ сооһоо гараха яа болёо.

ЭШЭГЭН. Минии Дугар хасуурида ошоһон аад, үгыл. Табииш даа. Шоно. Бэдэрхэеэ ошохом.

ШОНО. Һа-һа-һа! Тэрэшни аглаг хүбшэдэ байратай болоо. Таанадтаа ерэхэеэ болёо.

ПЕТУХ. Хайран Дугарни!

ЭШЭГЭН. Хайран Дулмамни!

(Хоюулаа уйлалдана).

ШОНО. Һа-һа-һа! Ябая! (Эшэгые үрзэгэшүүлэн хүтэлнэ).

ҮНЭГЭН. Һа-һа-һа! Ябая! (Петухые үрзэгэшүүлэн хүтэлнэ).

ПЕТУХ. А-яа-яа! (Уйлана).

ЭШЭГЭН. О-о-ёо-ёо! (Уйлана).

ШАНДАГАН. (гүйжэ ороно). Энэ юун болоҗо байна гээшэб?

ҮНЭГЭН. Харанагүй гүш, Һэтэрхэй уралта. Шэнэ жэлэй шарууһан. Тархидаа улаан малгайтай тарган гэгшын петух.

ШОНО. Харин энэмни саһата үбэл эдихэдэ амтатай сагаахан эшэгэн!

ҮНЭГЭН. Зай, холо боло, тэнэг Шандаган. Яаража ябанаб!

ШОНО. Бү һаалта хэ, аймхай Шандаган шамтай дуугаралсахаш сүлөөмгүй.

ШАНДАГАН. Аа, яаража ябанабтаа. Үнэгэн хатан эжы. Тиихэдэ та, баабай Шоно ехэ сүлөөгүй ябаа хүн ха юмта даа, бүри дуугаралсахаш сүлөөгүй... Зай, зай. Хайшан гэхэб даа. Би нэгэ юумэ дуулгаха гээ һэм...

ҮНЭГЭН. Юу? Юу?

ШОНО. Бушуул хэлыш, юу дуулгаха гээшэбши?

ШАНДАГАН (ташаагаа тулана). Тэед таанад ехэ яаралтай, сүлөөгүй...

ҮНЭГЭН. Үгы, үгы, бараг

ШОНО. Хэлэ, шагнахабди.

ШАНДАГАН.
Энэ шэнэ жэлэй эхиндэ
Эди шэди Арсалан үршөөгөө.
Түхэреэн жэл соо ехэ сэсэн даа,
Түмэр зүрхэтэй ябахыем юрөөгөө.

ҮНЭГЭН. Зай, зай.

ШОНО. Саашаны!

ШАНДАГАН.
Тайга, ойдо суг байратай
Та хоёр ехэл хайратайт.
Шэнэ жэлэйтнай хоол шэнгэн,
Шэшэрдэг петух, һалга эшэгэн.
Танаа битнай хүндэлхэб,
Табаг табин ёһолхоб.
Булшан һайта
Буруунай хүзүү булгалаад,
Хурга гадартай
Хониной мяха шулгалаад.
Энэ хадын хаяада,
Ээзгүй ганса сарайда,
Оруулжархёод ерээлби,
Орохогүйгөөр нюугаалби.
Харайжа бушуу түргөөр
Халуун дээрэнь ошогты!
Шандаган баатарай бэлэг гээд,
Шамарлангүй эдигты!

ШОНО
Булшан бүдүүн
Буруунай мяхан гоё.
Бушуул түргэн,
Буузалхаяа ошоё.

ҮНЭГЭН. Хурга гадартай хониной мяхан... Һи-һи-һи! Энэ Шандагамнай манаа мэхэлжэ байна.

ШОНО. Юу?

ҮНЭГЭН. Эди шэди гээшэншье худал, буруунай, хониной мяхан гээшэншье мэхэ.

ШОНО. Энэш юу хэлэнэ гээшэб?

ШАНДАГАН.
Мэхэтэ үнэгэнэй зан
Мэдээтэйл ха юм даа.
Шоно, намайе шагналши,
Шонтогор энэ үнэгэнш
Хони буруу хоёрые
Хомхойрон гансаараа эдихэ гээд,
Шамһаа һалаха аргаяа
Шадалаараа бэдэржэ байна.

ШОНО. Ямар муухай амитамши! (Үнэгэн тээшээ даб гэнэ).

ҮНЭГЭН. Байзыш, Шоно, бодожо үзыш. Шандаганда мэхэлүүлхээ байналди.

ШАНДАГАН.
Хомхой яндан үнэгэнэй
Хорото мэхэ мэдэгдээ.
Хони буруу хоёрые
Хоггүйгөөр эдихэ түсэбтэй.

ШОНО. Намайе мэхэлхэ гээ гүш?

ҮНЭГЭН. Шандаган хаанаһаа буруу хони хоёрые бариха юм.

ШОНО. Шэнэ жэлһээ хойшо зоригтой болооб гэнэ ха юм.

ҮНЭГЭН. Худал! Худал! Шандаганай мэхэ!

ШАНДАГАН.
Аргата хободог үнэгэн
Ахай шоноёо мэхэлээд,
Буруу хони хоёроо
Бултуулайнь гансаараа эдихэ гээ.

ШОНО. Үнэгэн, энэ бэеэрээ ябая! Үгы һааш, шамайе таһа гатажархихам!

ҮНЭГЭН. Зай, зай, ошоол гүбди даа. Мэхэлэгдээбди, мэхэ...

ШОНО.
Дуугай ябая.
Булшан бүдүүн
Буруунай мяхан гоё.
Бушуул түргэн
Буузалхаяа ошоё.
Ябая, бушуул! (Гаранад).

ЭШЭГЭН. Бэрхэш даа, Шандаган.

ПЕТУХ. Һайнши даа, Шандаган.

ХОЮУЛАА.
Аюулһаа манийе абарбаш,
Арьяатадые намнабаш.
Анда нүхэр һэмнайш даа.
Айлшан боло манайдаа.
Шэнэ жэл суг угтахабди,
Шэнэхэн дуугаа дуулахабди.

ШАНДАГАН. Зай, зай, ехэл һайн гээшэ. (Дэбхэрэлдэнэ).

Баабгай хасуури үргэлөөд ороно. Хойноһоонь Дугар Дулма хоёр ороно. Шандаган эшэгэн, петух гурбанай хатар харана.

БААБГАЙ. Гоё даа, гоё!

ЭШЭГЭН. Аа, хэн бэ?

ПЕТУХ. Үй!

ШАНДАГАН. Ой!

(Уулзалга. Эшэгэн Дулматаяа, Петух Дугартайгаа тэбэрилдэнэ).

ЭШЭГЭН. Ерэбэ ха юмта!

ПЕТУХ. Хүрэжэ ерээшэтнай болоо!

ЭШЭГЭН. Шоно таанадые төөрэгээ һэн.

ПЕТУХ. Үнэгэн таанадые ерэхэгүй гээл.

ДУГАР. Бидэ ой соо төөреэбди.

ДУЛМА. Бидэ ой соо дааршабди.

ХОЮУЛАА. Баабгай манийе асараа, һайн даа, баабгай.

(Баабгай дохино).

ПЕТУХ. Бидэ үнэгэндэ харагдаабди.

ЭШЭГЭН. Бидэ шонодо баригдаабди.

ХОЮУЛАА. Шандаган манийе абараа, Һайн даа, Шандаган.

(Шандаган дохино).

БААБГАЙ. Бэрхэш даа, Шандаган.

Амитадта туһалха хэрэгтэй.
Арьяатадые тамалха хэрэгтэй.

ШАНДАГАН. Шишье, баабгай, бэрхэш. Төөриһэн үхибүүдые гэртэнь асараагш.

(Гараа адхалсана).

БААБГАЙ. Баяр болобо гээшэ. Булта бүтэн бэлэен уулзабат.

(Гар гарһаа барнлсаад хатарна).
Хани нүхэдһөө
Халуун һайхан юун байхаб.
Анда нүхэдһөө
Арюун сагаан юун байхаб.
Хүндэ хоротой
Хүхэ шоно хэрэггүй.
Арга мэхэтэй
Ахир үнэгэн хэрэггүй.

ҺАХАЛТА ҮБГЭН (ороно). Үү, эдэмни ерээд байна гээшэ гү. Яагаа һайн юм гээшэб! Хасуури асараа.

ДУГАР. Үбгэн аба! (Тэбэринэ).

ДУЛМА. Үбгэн аба! (Тэбэринэ).

ХОЮУЛАА. Баабгай манийе асараа.

ҺАХАЛТА ҮБГЭН. Һайн даа, үүри. (Гарынь барина).

ЭШЭГЭН. Шандаган намайе Шоноһоо абараа.

ПЕТУХ. Шандаган намайе Үнэгэнһөө абараа.

ҺАХАЛТА ҮБГЭН. Һайн даа, Шандаган! (Гарынь барина). Зай, хани нүхэд, нигээд булта ошожо, ёлкоо гоёоё. (Хасуури үргөөд ошоно. Хойноһоонь бэшэнииинь булта хүтэрэлдөөд, дуу дуулалдана).

Хани нүхэдһөө
Халуун һайхан юу байхаб
Анда нүхэдһөө
Арюун сагаан юу байхаб!..

(Гаранад).

ХҮШЭГЭ.

Дүрбэдэхи үзэгдэл

Сценын нэгэ захада гоёогдоһон ёлко яларна

ДУЛМА. Ёлкомнай одоошье бэлэн болобо даа.

ДУГАР. Баабгай Шандаган хоёрой туһалалсаагүй һаа, үрдихэгүй байгаабди.

ДУЛМА. Минии сагаахан эшэгэн шинии улаахан малгайтан петух хоёр ехэ юумэ хээ ха юм.

Газааһаа Һахалта Үбгэн, Баабгай, Шандаган, Эшэгэн Петух гэгшэд ороно.

ҺАХАЛТА ҮБГЭН. Айлшаднай ерэбэ.

БААБГАЙ. Мороз үбгэн моридоо.

ШАНДАГАН. Саһан хүүхэн айхабтар һайхан хүгжэм наяргаһаар ерэбэ.

ЭШЭГЭН. Саһахануул хатар наадаһаар дүтэлжэ ябана.

ПЕТУХ. Мороз үбгэн мэшээгээр дүүрэн бэлэгтэй.

Гэнтэ хүгжэм дуугараад, түрүүн аалихан байһанаа шангадана. Айхабтар һайханаар хубсалһан Мороз үбгэн, Саһан хүүхэн, Долоон саһахануул орожо ерэнэ.

МОРОЗ ҮБГЭН.
Амар мэндэ,
Арад олон!
Амар мэндэ,
Ан гүрөөл!
Алтарма ёлко зэһэнхэй лэ.
Айлшад зэргээ ээлэнхэй лэ.
Үүргэ уялгаа дүүргэжэ,
Үргэн дайдаяа эрьеэд ерээб.
Хада уула, талаяа,
Хамаг нютагаа хараад ерээб.
Амгалан байдал мандажа,
Агуу жаргал орьёлон байна.
Адуу малнууд үдэжэ,
Ара үбэрые бүрхөөн байна.

САҺАН ХҮҮХЭН.
Зоной һайхан байдалтай
Золто дуунууд хамтарна.
Энхэ ажал урагшатай,
Энеэдэ наадан билтарна.

ҮБГЭН МОРОЗ.
Үбгэн буурал жэлээ,
Үхибүүд һайнаар үдэшэхэтнай.
Шэнэ залуу жэлээ
Шэнэ амжалтаар угтахатнай.

САҺАН ХҮҮХЭН.
Хоёр жэлэй уулзалгын
Ёһолол баяр дээрэ,
Хонгор һайхан үхибүүдэй
Ёлко наадан дээрэ
Хатар ёохороо харуулжа,
Хани нүхэдөө баясуулхамнай.
Жаахан долоон саһахануул,
Жагсаалаа тэгшэдхэгты!

(Хүгжэм зэдэлнэ. Саһан хүүхэн түрүүлжэ, Саһахануул хатар хэнэ).

САҺАХАНУУД (дуулана).
Хүйтэн үбэлэй шэмэгбди,
Хүнгэн сагаахан саһануудбди.
Дүмүү аалихан ниидэнэбди,
Дүхэриглэн нааданабди.
Мундуу һалхин эхилбэл даа,
Мушхан манийе хиидхүүлбэл даа.
Аажам номгон болобо лэ,
Амархаа газарта буубалди.
Халта хэбтэжэ амараад,
Харгыдаа дахин гарабалди.

(Долоон саһахануул гаража ябашана).

САҺАН ХҮҮХЭН.
Шэлэ гүбээгээр ябажа ерэхэм,
Шэнэ жэлээ угтажа ерэхэм.

МОРОЗ ҮБГЭН.
Бэрхэ жаахан үхибүүдтээ
Бэлэгээ асаржа хубаахам.
(Гарана).

ҺАХАЛТА ҮБГЭН.
Хорото ангууд ябажа магад,
Хотон айлаа эрьежэ ерэхэм.

БААБГАЙ.
Үүри, шамтаяа би ошолсохом
Үетэн нүхэд эндээ наадаг.

(Һахалта үбгэн Баабгай хоёр гарана. Үлэһэн табан ёлкоо тойроод наадана. Тиигэжэ байтар Шоно Үнэгэн хоёр ороно).

ШОНО. Байгты, янданууд!

ҮНЭГЭН. Баригдаабты, бузарнууд! (Булта аниргүй болон зогсоно).

ШОНО. Дүтэлэ наашаа, Шандаган!

ШАНДАГАН. Юун? Би гү?

ШОНО. Наашаа гэнэб!

ШАНДАГАН. Зай, зай. (Дүтэлнэ).

ШОНО. Намайе ши мэхэлээш! Мяхан тэндэ байгаагүй.

ШАНДАГАН. Байха, зүгөөр олохогүйгөөр нюугааб гэж һэмнайб.

ШОНО. Олоод үгэхөө яагаабши?

ШАНДАГАН. Оложо үгэ гэжэ хэншье намда хэлээгүйл.

ШОНО. Мүнөө ошоод, олоод үгэ.

ШАНДАГАН. Зай, зай. (Гарахаа һанана).

ШОНО. Байз! Энэ яяр үхибүүдэй голдонь хүрэхэм. Ерэгты наашаа!

ҮНЭГЭН. Һүрхэй болодог хүбүүнэй улаахан малгайта Петухые барижа эдихэм.

ШОНО. Намда даб дээрэ энэ эшэгэниинь хүрөө. Һүулдэнь Шандагантай хөөрэлдэхэб.

(Буугаа бэлэн бариһан Һахалта үбгэн Баабгай хоёр ороно).

ҺАХАЛТА ҮБГЭН. Байз, Шоно, Һуурнһаа бү хүдэлэ, Үнэгэн. Мүрытнай мушхөөд ерээбди.

БААБГАЙ. Үнэрөөртнай дахаад ерээбди.

ШОНО. Шэнэ жэл угтаха һэнаатай һэмди.

ҮНЭГЭН. Манийе үхибүүд уряа һэн.

ДУЛМА ДУГАР ХОЁР. Худалаар хэлэнэ.

ЭШЭГЭН ПЕТУХ ХОЁР. Эдэ манийе эдихэ гээ!

ШАНДАГАН. Эдэ намһаа үһөөгөө абаха гээ!

ҺАХАЛТА ҮБГЭН. Шоно үнэгэн хоёр иимэл дорой амитад ха юм.

БААБГАЙ Яашаһан муу муухай амитад гээшэбта! Хүбшэдэшье багтахагүй, хүдөөдэшье таарахагүй!

ҺАХАЛТА ҮБГЭН. Мууһаа— муу, модонһоо —хөө! Эдэнэй ябаһан лэ газарта ёолоон, бархираан дуулдадаг. Хүнэй баярые унтарааха, һайндэрые гутааха гэдэг зон эдэ! Һэе һэбхүүлгүй арилагты. манай нюдэндэ бү харагдагты, үгы һаатнай... (Буугаа шагаана).

ШОНО ҮНЭГЭН ХОЁР. Хайрлыт, хэшээгыт! Ябахамнай, ябахамнай... Болёобди... (Гаража ошоно).

ДУГАР. Үбгэн абамнай яяр муухай Шоно Үнэгэн хоёрые үлдөө.

ДУЛМА. Бидэ мүнөө ёлкоо гоёржо наадая.

ЭШЭГЭН, ПЕТУХ, ШАНДАГАН. (Зэргэ). Наадая, наадая!

(Хүхюутэйгээр ёлкоо тойрон хатаран наадана. Энэ үедэ мэшээг үргэлһэн Мороз үбгэн ороно).

МОРОЗ ҮБГЭН.
Үбгэн буурал миниитнай
Үүргэ ажал дүүрэхэнь даа.
Үни удааншболонгүй.
Шэнэ жэлнай ерэхэнь даа.
Бэрхэ жаахан үхибүүд
Бэлэг тандаа баринаб.

(Мороз үбгэн бэлэгээ хубаана.

Хүгжэм наадажа, арбан хоёр час сохино. Шэнэ жэл Саһан хүүхэн хоёр орожо ерэнэ. Долоон арбагар саһахануул хатарһаар ороно).

ШЭНЭ ЖЭЛ.
Амар мэндэ,
Айл аймаг!
Амар мэндэ,
Ан арьяатан!
Алад холоһоо
Алхалан ерээб,
Албан тушаалыш
Абахаа ерээб!

МОРОЗ ҮБГЭН.
Аша хүбүүмни,
Арюун шэнэ жэл!
Албан тушаалыш
Адхуулнаб гарташ.
Амталжа илалтаа
Арьбадхан мандуулжа,
Арад олоноо
Аярхан жаргуулыш даа.
Аша хүбүүмни,
Ажаллажа эхилыш даа.

(Булгтанда хандана).
Айл аймаг, баяртай!
Анда нүхэд баяртай!
Ажал хэрэгни дүүрэбэ,
Амаралтада гарабаб.

(Гаража ошоно)

ҺАХАЛТА ҮБГЭН (Шэнэ Жэлэй гар адхана).
Амар мэндэ, Шэнэ Жэл,
Амар мэндэ, Сагаан һара!
Амаршалжа бултанай нэрэһээ
Адханаб шангаар гарыеш.
Амгалан жэл болохонь болтогой,
Амжалтата жэл орохонь болтогой!

ШЭНЭ ЖЭЛ.
Юрөөл болтогой!
Хамтадаа бултадаа
Халуунаар ажаллахабди!
Амжалта илалтаяа
Арьбанаар асархабди!

БУЛТА. Зүб, зүб!

ҺАХАЛТА ҮБГЭН. Ёлкоо тойроод наадагты, сэнгэгты, аша гушанарни, амитад айлшадни.

БУЛТА. Наадахабди, сэнгэхэбди!

(Хүгжэм зэдэлнэ).

(Шэнэ жэлээ Саһан хүүхэнтэйнь дүхэриг соогоо оруулжа, булта тойрон гар гараа барилсаад, ёлкоо тойрон наадана).

ХҮШЭГЭ.

...зүжэгые үхибүүд баг үм-...ха, үгышье һаа, куклын ...идхэхэдэ болохо.

Алексей БАДАЕВ

МИНИИ ХҮЛЭГ

Буряад хүн түрэхэһөө мориндо мэргэн —
Буряадта ургалагдаагүй морин гэжэ үгы!
Талын һүрэгтэ буряад хүнтэй нэгэ зэргэ
Түрэдэг юм гэлсэгшэ гүйгөөшэ хүлэгынь.

Түрөө хүм бишье, мориной жолоо барин,
Тооһо бурьюулхаяа урилдаашадай зэргэдэ.
Талын зэрлигшүү адуун һүрэг соо, харин,
Түрөөгүй һэн хүлэгни, гасаархаһан юумэдэл.

Үнинэй заншалай ёһоор, оодон самсатай
Үшөө стол доогуур гүйхэдэжэ ябахадам,
Эсэгэмни ташуур бэлэглээ һэн найдамтай,
Эрын нэрые алдаршуулха хүн хадам.

Бэлэг абахадаа баясаа бэлэйб даа угаа.
Бургааһа унаад, ташуураа далайхадам һүртэй,
Айһандаа юм гү, гангинахадал гээл агаар,
Атигад гэхэдэл болоо һэн газар зэмэтэй.

Сагшье ерэжэ, эмээл дээрэ гаралайби —
Сэхыень хэлэхэдэ, баатарай шэгтэй бэшэб.
Жолоогой орондо гүүнэй дэлһэндэ аһалайби,
Жороошын дэлһэндэ — тиигээд шэшэрбэл гээшэб.

Хашан гүүм намайе тоогоогүй оройдоошье
(Хаанаһаа асараа юм үхөөгүйхэн энэ гүү?!),
Үтэлхэдөө яажа бүншэдэг, жороолдогоошье
Үни хада баарһаншни мартажархёо ха гү?..

Харайлгаха гэн ташуурдажархёод. тэрэ гүүгээ,
Хэһээгдээ бэлэйб зүрхэлһэнэйнгөө түлөө.
Хүнгэн боолтодол эмээл дээрэһээ мэгдүүгээр
Хэдэн алхамда хиидэшоод лэ миин үлөөб.

Унажа үбдэһэндөө бэшэ, харин аягүйрхэһэндөө,
Улаалзайнуудые тэбэреэд уйлахаар хэбтэхэдэм,
Зэрлигшүү гүүмни, нам руу гэтэхэдэн,

Зулгаахадажа байгаа зүлгэ ногоо зүндөө.
Бүхэ барилдаашын хам ородогтол, нэтэрүүгээр,
Нюдэнэйнгөө нёлбоһоо хүсэд аршаагүй аад,
Унадаг һэмби һөөргөө хашан хара гүүгээ,
Үнөөхи улаалзайнуудтаяа тэбэрилдэхээ дахяад.

Ябажа байгаа Саг—дүршэлтэй багшам юм даа—
Ямаршье зэрлиг мори һургахаб, барагтай!
Пегас-хүлэгни, тэрэ гүүн мэтэ, заримдаа
Булгижа зобоодог—тиимэ нэгэл нүгэлтэй.

Һайндэрэй һорёондо хэн ахижа гарагша aаб?
Пегас-хүлэгэйнгөө жолоое бүхөөр адхан,
Багынхидаал зоримгой табилуулнаб урагшаа,
Шүүдэртэй нуга дээрэ мүр сараа гарган.

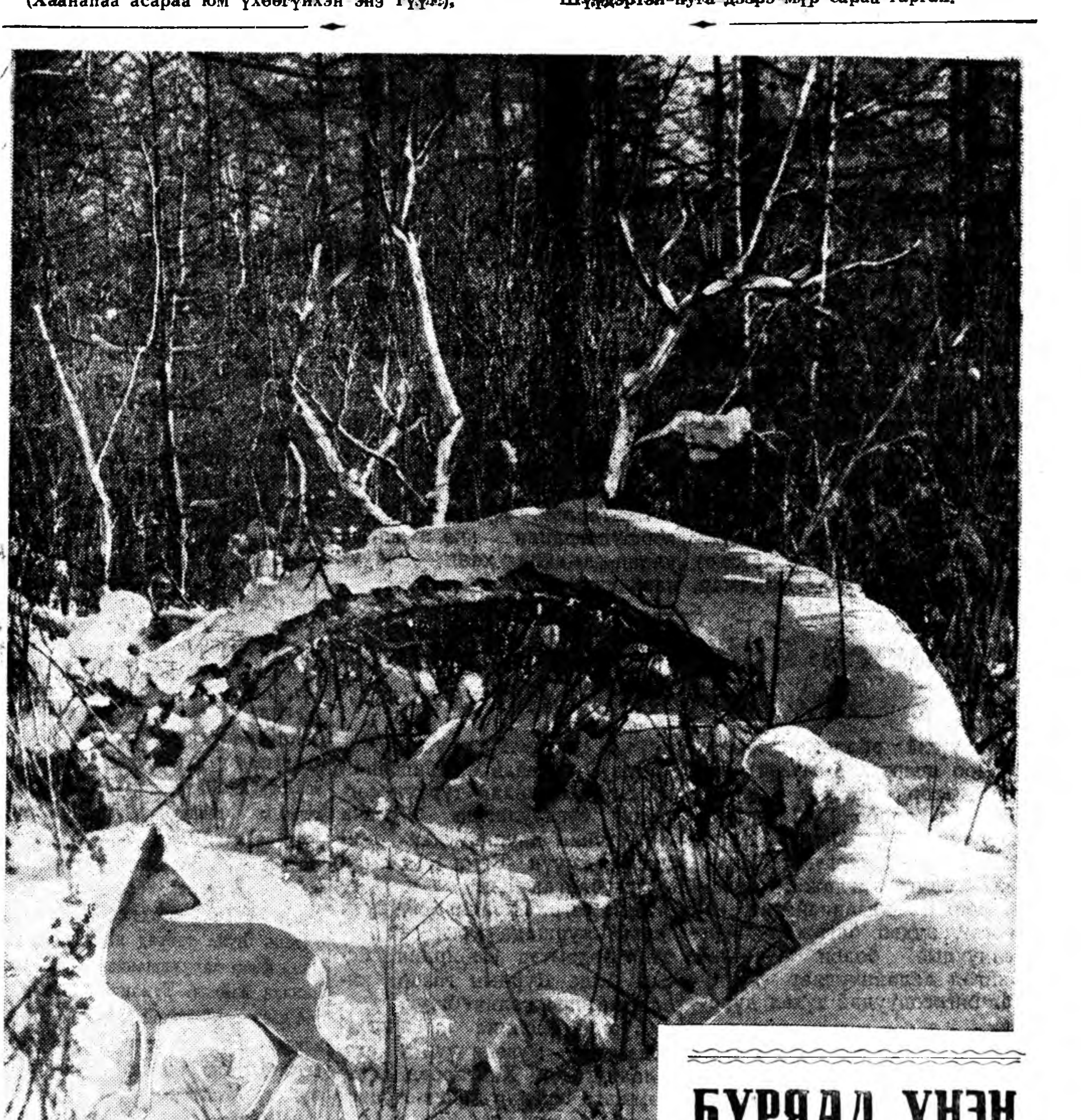

ҮБЭЛЭЙ ҮДЭР ОЙ СОО.

Б. Поповой фотоэтюд.

Шэн габьяа тухай

Эрхэ сүлөө тээшэ эрмэлзэн, баатарлиг уг заншалаараа суурхаhан Италиин пролетариадай дайшалхы Генуя хотодохи Стальено гэдэг хүдөөлүүлгын газарта «Алдар солын поли» гэжэ бии юм. Тэндэ фашистнуудтай тэмсэн унаhан хэдэн зуун партизанууд хүдөөлүүлээтэй.

Дуугүй жэрылдэhэн энэ жагсаалай дунда нэгэ хүүр бии. Советскэ Союзhаа ерэhэн айлшадые итальян нүхэд тэндэ абаашадаг гуримтай. Энэнь — Италиин эрхэ сүлөөгэй түлөө шэн габьяа гарган, ами наhаяа үгэhэн совет хүнэй хүүр. Хариороной хүн аад, гансааран лэ Италиин национальна герой болоhон. 1947 ондо Италиин правительство тэрэниие республикынгаа эгээн дээдэ үршөөлдэ хүртөөжэ, «Дайшалхы шэн зоригой» алтан медаляар шагнаhан юм.

Алтан набшаар бүрхөөгдэhэн молор шулуун табсан дээрэhээ юрын аад, зоримгой янзын, үргэн нюуртай ород хүнэй дүрэ сэхэ урдаhааш шэртэнэ. «Федор Поетан» гэжэ алтаар бэшэгдэhэн нэрэ аржына. Лигурия провинцида фашистнуудтай тэмсэhэн Пинан Чикеро гэдэг партизан дивизиин харьяата Орестын бригадын Нино Франкиин отрядта ябалсааша итальян нүхэд совет сэрэгшын намтар тухай омогтойгоор хөөрэнэ.

1944 он. Генуя город шадар байhан фацис концлагерьhаа Федор хэдэн нүхэдөөрөө тэрьедэжэ, партизануудтай ниилэhэн байгаа. Үндэр, багжагар томо бэетэй, бар хүсэтэй Федорые итальян нүхэд «гигант Федор» гэжэ дэмы нэрлээгүй. Федор ходоодоо даруу, үсөөн үгэтэй хүн hэн. Хэлэhэн үгэдөө хүрэдэг, жэшээ харуулмаар эрэлхэг партизан байгаа. Уданшьегүй тэрэниие отделениин командираар партизанай штаб томилhон юм.

1945 оной февралиин 2-то Валле Скривия гэжэ хадалиг газарта, Канталупо городой оршондо партизануудай хуби заяанда ехэ удха шанартай байлдаан болоhон домогтой. Федорой ябалсаhан бүлэг партизанууд гол харгые фашистнуудhаа хамгаалба. Дайсад аяар 200. Харин партизанууд үсөөхэн байба. Хэды тиигэбэшье партизанудай шанга сохилто доро дайсад гэдэргээ сухариhан юм. Гитлеровецүүд Канталупо городой захада сарайнууд соогуур эшээлэн забда залигүй буудаад, партизануудые город руу табижа үгөөгүй. Городые хайшаншье гээд эзэлхэб гэhэн асуудал гараба. Сагаа дэмы гээжэ болохогүй...

Партизануудай урда, саhан дээрэ Федор бэеэрээ тобойн гаража ерээ hэн гэхэ. «Минии хойноhоо!» гэжэ хашхаран, автомадаараа буудаhаар урагшаа гүйжэрхибэ. Дайсад иимэ хүлеэгдээгүй добтолгоhоо залд гэжэ түр зуура тээлмэрдээд, буунуудаа хаян, гараа үргэжэ эхилбэ. Гэнтэ буугай hүрэhэнэй hүүлээр Федор унашаба. Тиигэбэшье hаань, тэрэнэй шэн габьягаар зоригжоhон партизанууд урагшаа дабшажа, дайсадые бута сохибо. Үсөөхэн лэ гитлеровецүүд тэрьедэжэ гараа. Хорёод фашист алагдаад, 50-ниинь плендэ абтаhан. Иигэжэ Федор өөрынгөө ами наhашье гамнангүй, илалта туйлаха арга боломжо нүхэдтөө олгоhон юм.

Тэрэ үедэ Роккета гэжэ газарта Федор хүдөөлүүлэгдээд, хожом тэрэнэй хүүрые нүхэдынь Генуя городто абаашаhан байна.

Федор Андрианович Полетаев (Поетан) Рязанска областиин Катино тосхондо 1909 ондо түрэhэн юм. Хоёр ахань граждан дайнай үедэ улаангвардейцүүд ябаhан, эсэгэнь баяшуулай батрак байhан. Федор залуу ябахадаа торфын үйлэдбэридэ хүдэлдэг байгаа. Тэрэ hүүлдэнь кавалеридэ алба хэжэ, түмэршэ дарханай мэргэжэлтэй болоо hэн. Армиhаа табигдаад, нютагтаа ерэжэ, hаяхан байгуулагдаhан колхоздо ороhон юм. Ехэл даруу, номгон зантай, дарханай хэрэг hайн мэдэдэг, эрхим хүн hэн гэжэ нютагайнь хүнүүд тэрээн тухай дурдана. Дайнай урда тээ Федор Полетаев Петрушино тосхондо гэр бүлөөрөө ажаhууhанаа, 1941 оной август hара соо фронтдо татагдаа hэн. Энэнэй hүүлээр hамганиинь тэрээнhээ хэдэн бэшэг абаhан байгаа. Удаань бэшэгүүдшье ерэхээ болижо, гэр бүлэнь тэрэниие үхэhэндэ тоолоhон юм. Харин мүнөө тэрэнэй дүтын нүхэд алдарта хуби заяан тухайнь сэдьхэлээ хүдэлгэн дуулаба.

СССР-эй Оборонын министерствын документнүүдhээ харахада, Федор Полетаев тухай нэгэ хэды мэдээн бии байба. Энэмнай Улаан тугта 9-дэхи гвардейскэ стрелково дивизиин 28-дахи артиллерийскэ полкын сэрэгшэ байhан. 1942 оной зун Федорой ябаhан сэрэгэй часть Доной талада дайсанаар хүреэлэгдэhэн юм. Тиигээд Нолетаевые наhа бараhанда тоолоhон байгаа хаш. 1909 ондо түрэhэн Федор Полетаев 1945 оной февралиин 2-то Канталупода (Легурия) наhа бараа гэжэ ондоо документнүүдhээ мэдэгдэбэ. Луганска областиин шулуу нүүрhэнэй уурхайн забойщик, hүүлэй дайнда хабаадаhан Николай Петухов гэгшэ Федор Полетаев тухай олон юумэ хэлэжэ үгөө. 1943 ондо нүхэр Петухов Италиин Генуя город шадархи фашис концлагерьта Федор Полетаевтай уулзаhан байгаа. 1944 оной зун итальян коммунистнуудай туhаламжаар Федор партизануудта ошоhон, 1945 оной февралиин эхеэр баагаршалга гарган наhа бараhан тухайнь итальян нүхэдhөө дуулаhанаа тодоор хөөрэбэ. Александра гэжэ басаганаараа Федор Полетаевай hамган—Мария Николаевна Катино тосхондо мүнөө үень ажаhууна. Ехэ хүбүүниинь гэр бүлөөрөө Алтайда ажалладаг, бага хүбүүниинь тракторист, hаяхан сэрэгэй албанда татагдаа. Мүн Катинода ажаhуудаг түрэhэн дүүнь — Анастасия Андриановна Батова—түрүү гахайшан гэжэ суурхадаг.

Федор Андрианович Полетаев тухай «Огонек» журналда минии очерк хэблэгдээ hэн. Үшөө тиихэдэ герой тухай хүсэд мэдэгдээгүй байгаа. Тэрэнэй хаанахи, хэн байhыень мэдэхые оролдон, нилээд ехэ оролдолго гаргаабди. Суг дайлалдаhан нүхэдэйнь туhаламжаар тэрэнэй намтарые дэлгэрэнгыгээр мэдэжэ абабабди. Тиигэжэ нютагайнгаа хүн, Италиин национальна герой, шэн габьяата баатар тухай манай ороной хүн зон мэдэбэ.

Оронойнгоо үнэн сэхэ хүбүүн, хүн түрэлтэнэй эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ наhаяа үгэhэн Федор Андрианович Полетаевай гэрэлтэ hайхан намтараар, арюун дурасхаалаар бүхы совет арад омогорхохонь дамжаггүй.

С. С. Смирнов.

«Правда» газетэhээ абтаба.

ТЕАТР
„Терезын түрэhэн үдэр"

Америкын эзэрхэг түримхэйшүүл баатарлиг Кубын арадай эрхэ сүлөөдэ добтолхо талаар хэдэн hэдэлгэнүүдые хэhэн байха юм. Бүри hаяшье hүжэрhэн Карибска далай шадарай түгшүүритэ байдал, Кубын хүн зоной эрэлхэг зоригто тэмсэл, Советскэ Союзай правительствын зоримгой, үнэн зүб ябуулганууд мүнөө бүхы дэлхэйн арадуудай hанаа сэдьхэлдэ мартагдаагүй байhаар. Н. С. Хрущев hаяхан болоhон СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, манай орон Кубада туhаламжа үзүүлдэг байгаа, үзүүлнэшье, үзүүлхэшье гэжэ дабтан баталhан байна. Иимэ үедэ совет драматург Г. Мдиваниин бэшэhэн «Терезын түрэhэн үдэр» гэжэ гурбан акттай зүжэг гүрэнэй ород драмын театрай табиhан ушар хүн бүхэндэ ойлгосотой. Тус зүжэгые И. И. Прохонов найруулан табяа, мүн уран зурааша А. А. Евдокимов шэмэглэн гоёогоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус зүжэгэй нэгэ сценэ харуулагдана. Г. СТЕФАНЕСКУГЭЙ фото.

Кубын арадай эрэлхэг басаган Тереза Фернандес, тэрэнэй үхибүүд—Хосе, Виолетта, Антонио гэгшэдэй хуби заяан дээрэ үндэhэлэн бэшэгдэhэн энэ драма соо Кубын хүн зоной баатарлиг тэмсэл этигэмээр, зүрхэ хүдэлгэмөөр зураглагданхай.

Гол рольнуудые гүйсэдхэhэн артистнар И. М. Панкова (Тереза), В. П. Ральчук (Хосе), Г. И. Сафонова (Виолетта), М. И. Иванов (Антонио) болон бусад яhала шадамар, дуршэлтэй байhанаа харуулаа.

Гал шэнги түргэн эршэтэй Кубын танцануудые найруулан табиhан М. Беркудай оролдолго тэмдэглэнгүй гарамаар бэшэ.

Баатарлиг Кубын арадта зорюулагдаhан энэ зүжэгые улаан-үдынхид хани халуунаар угтан абаа.

Музей байгуулагдаhаар 180 жэл болобо

Эрхүүгэй областиин хизаар ороноо шэнжэлхэ музей тогтоогдоhоор декабрь hарада 180 жэл болобо. 1782 оной декабриин 15-да Эрхүү хотын библиотекын дэргэдэ тус музей байгуулагдажа, оршон тойронхи хизаарайнгаа зэр зэбсэг, элдэб багажа хэрэгсэлнүүдые болон Охотско, Байгал далайнуудаар тамардаг онгосонуудай түхэл дүрсэнүүдые суглуулжа захалаа юм.

Энэ музейдэ табигдаhан зүйлнүүдые анхан түрүүн согсолон суглуулагша Россин Академиин науканувдай хүндэтэ гэшүүн Ерик Лаксман гэгшэ байгаа hэн.

Тэрэ сагhаа хойшо хоёр зуун жэлэй туршада Эрхүүгэй музейн эрдэмтэд Сибириин болон Алас Дурнын газар хизаарые шэнжэлнэ бшуу.

Буряад оронии шэнжэлэлгэдэ тус музейн үүргэ ехэ, Улаан-Үдын Хангаловай нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлхэ музейдэшье нилээд туhалаа юм.

А. Яковлев.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной декабриин 23.

ХИЛЫН СААНАhАА

Вальтер Ульбрихтын партийна ажал ябуулгын 50 жэлэй ой гүйсэбэ

БЕРЛИН, декабриин 21. (ТАСС). СЕПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихтын партийна ажал ябуулгын 50 жэлэй ойе ГДР-эй хэблэл тэмдэглэжэ байна.

Вальтер Ульбрихт 1912 ондо Германиин социал-демократическа партиин зэргэдэ байхадаа партийна хүдэлмэрээ эхилhэн юм гэжэ «Нейес Дейчланд» газетэ бэшэнэ.

СЕПГ-гэй ЦК-гай гэшүүд болон гэшүүдтэ кандидадууд Вальтер Ульбрихтые партийна хүдэлмэриинь 50 жэлэй ойн гүйсэhэнтэй дашарамдуулан халуунаар амаршалба.

Хани халуун мордохуулга

БЕЛГРАД, декабриин 21. (ТАСС). Югославиин президент Иосип Броз Титын Советскэ Союзhаа мордоhон тухай мэдээсэлнүүдые Югославиин газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаhанда тунхаглаба. «Борба», «Политика» гэжэ газетэнүүд Киевтэ болоhон хани халуун мордохуулга тухай бэшэхэдээ, Киевэй вокзал дээрэ Н. С. Хрущевой болон Иосип Броз Титын хэлэhэн үгэнүүдые хэблэнэ. «Нүхэдэй ёhоор бидэнэй хэhэн хөөрэлдөөн эб найрамдалай ба социализмын хэрэгтэ туhа болохо» гэжэ Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгэнүүдые «Борба» газетэ гаршаг болгон хэблэбэ.

Польшын станогууд дэлхэйн наймаанда гарана

ВАРШАВА, декабриин 21. (ТАСС). Варшава шадарай Прушководохи «Майн 1-нэй» нэрэмжэтэ заводой гаргаhан фрезернэ станогууд дэлхэйн 40 оронуудаар хүдэлмэрилжэ байдаг. Шэнэ шэнэ станогууд, автомадууд, түрүүн табиhан программаар хүдэлдэг станогуудые Англи, Швеци, Франци, Австри, ФРГ, Итали мэтын хүгжэнги капиталис оронууд худалдажа абана.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVII сесси хаагдаба

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 21. (ТАСС). Мүнөөдэр Москвагай сагаар 8 час 5 минутада ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVII сесси хаагдаба.

hэжэгтэй холбооридоон

ЛОНДОН, декабриин 21. (ТАСС). Франциин болон Баруун Германиин промышленнигууд атомно энергиие промышленностьда ашаглаха талаар нягта холбоотой болохо тухай үгэеэ ойлголсобод гэжэ «Таймс» газетын Бонндо байдаг корреспондент мэдээсэнэ.

Эдэ хоёр оронуудай баяшуулай түлөөлэгшэдэй өөhэд хоорондоо хэhэн хэлсээнэй үедэ энэ тухай шиидэhэн байгаа гэжэ газетэ мэдүүлнэ.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVII сессиин дүн

ТАСС-ай корреспондент В. Петрусенко Нью-Йоркhоо иигэжэ мэдээсэнэ: Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна Ассамблейн XVII сесси дүүрэбэ. Энэ сессидэ хабаадалсаhан 110 оронуудай түлөөлэгшэд гурба hарын турша соо мүнөө үе сагай шухала асуудалнуудые шиидхэхэ замуудые олохо гэжэ үнэн зүрхэнэй оролдолго гаргаа. Ассамблейн XVII сессидэ хабаадагшад уласхоорондын түгшүүритэ байдалые hуларуулгада hайн үүргэ дүүргэжэ боломоор, али алишье таладань таарамаар хэдэ хэдэн шиидхэбэринүүдые гаргажа шадаа.

Энэ сессиин хүдэлмэриие Карибска далай шадар США-гай эзэрхэг түримхэй ааша гаргаhан ябадал нилээд hаатуулаа. Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай гуйлтаар ООН-ой генеральна секретарь У. Тан термоядерна дайнда хүргэхэеэ байhан аюулта байдалые усадхахын тула ехэ оролдолго гаргаhан байна.

Дайе зайсуулха хэрэгтэ ООН-ой болон тэрэнэй генеральна секретариин ехэ үүргэ дүүргэhые дэлхэйн олониитэ, тэрэ тоодо совет арад ехэ дээгүүр сэгнэнэ. Куба тушаа арсалдаанай эхилхэ үедэ ёhо болоhон жэл бүриингөө үгэ буляалдаае дүүргэhэн байгаа юм.

Карибска далай шадархи байдалай номгорhон хойно бүхы асуудалнуудые Генеральна Ассамблейн комитедүүдэй заседанинууд дээрэ гүнзэгыгөөр хэлсэлгэн болоо. Бүхы дэлхэйн ядерна дайнай эрмэг дээрэ ошоод байhые мэдэрhэн ябадал өөhэдтөө даалгагдаhан зорилгонуудые шэнээр, ехэ харюусалгатайгаар харахыень делегадуудые баадхаhан байна. Гүрэнүүдэй амгалан ёhоор зэргэ оршон ажаhууха ябадал лэ гурбадахи дэлхэйн дайе зайсуулжа шадаха гэhэн бодол, ямаршье асуудалай шиидхэгдэжэ байхада, бүхы оронуудай түлөөлэгшэдэй хэлэhэн үгын гол hабагшань болоно.

Амгалан ёhоор зэргэ оршон hууха политикын гол ёhонуудые ажабайдалда бэелүүлхэ хэрэгтэ туhалдаг делегадуудай нэрэ хүндэнь дээрэ үргэгдэhэн байгаа.

Генеральна Ассамблейн XVII сесси дээрэ Совет ороной делегаци хүн зоной дура буляагаа. Юундэб гэхэдэ, манай ороной делегаци мүнөө үе сагай эгээ хүндүүлхэй асуудалнууд тушаа эблэрэнгеэр шиидхэхэ гэhэн оролдолго гаргадаг байгаа. Амгалан ёhоор зэргэ оршон hууха гол ёhо баримталан, хүйтэн дайнай тала бариhан этэгээдүүдые, эб найрамдалай дайсадуудые эрид шууд элирүүлдэг байгаа бшуу.

Энэ сесси дээрэ «бэе бэеэ ойлголсон эблэрхэ хүсэл» бии болоhон байна. Иимэл хүсэлтэйгөөр бүгэдэниитээрээ гүйсэд дүүрэнээр буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалые шиидхэгты гэжэ Ассамблей Женевэдэхи 18 гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн комитедтэ дурадхаhан байна.

Замбуулинай зайе амгалан зорилгоор хэрэглэхэ талаар олон гүрэнүүдэй харилсан туhалалсаха асуудал тушаа хэдэн гүрэнүүдэй, тэрэ тоодо Советскэ Союзай болон Холбоото Штадуудай дурадхаhан резолюциие Ассамблей нэгэн дуугаар баталhан байна.

Зарим экономическа асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ үедэ эблэрэнги хүсэлэй бии байhаниинь ходо мэдэгдэжэ байгаа.

1963 оной хоёрдохи хахадтагү, али үгышье hаа, 1964 онhоо хожом болгонгүй худалдаа наймаанай асуудалай талаар уласхоорондын конференци үнгэргэхэ гэhэн Ассамблейн шиидхэбэриие онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Социалис болон hүлаар хүгжэнги байhан оронуудай делегадууд тэрэ конференциин болзорые гаргахаhаа арсаhан Баруун оронуудай бүлэглэлэй, тэрэ тоодо «ниитэ дэлгүүрэй» түлөөлэгшэдэй эсэргүүсэлтые булижа шадаа. Тиигээ хадаа конференци үнгэргэхэ ябадалда эсэргүүсэгшэдые бүхыдэнь илажа шадагдаа гээшэ.

Буу зэбсэг хуряаhанай ашаар үлүү гаража үгэhэн мүнгэ зөөриие амгалан [...] далай эрилтэ хэрэгс[...] оруулха гэhэн СССР-эй [...] США-гай дурадхаhан де[...]рациие Ассамблей нэгэн [...]гаар дэмжээ.

Генеральна Ассам[...] XVII сессиин баталан аб[...] олон тоото резолюцину[...] дундаhаа колониальна [...]нуудта болон арадуудта [...] даанги байдал олгохо ту[...] Советскэ Союзай хоёр ж[...] саада тээ дурадхаhан тү[...] декларациие бэелүүлгые [...] гэдхэхэ тээшэ шэглүүлэг[...] хэдэ хэдэн шиидхэбэрину[...] тэмдэглэхэ шухала.

1963 оной октябриин 24-[...] үдэрые колониализмые [...] олон үгы хэхэ. hүүлшын [...] болгохо тухай Гвинейн [...]дент Секу Туре гэгшын А[...]блейн XVII сессиин [...] дээрэhээ оруулhан дура[...]лые Советскэ Союз шууд[...]жэhэн байна. Мүнөө [...] бэеэ даанги байдалаа ол[...] Африкын оронуудай түлө[...]шэдэй Генеральна Ассамб[...] зал соо ошоод байхыень [...]хые Советскэ Союз үнэн [...]хэнhөө хүсэнэ.

Генеральна Ассамблейн [...] сессиин хүдэлмэрээ ябу[...] байhан бүхы үе соо Сове[...] Союзай оруулhан бүхы д[...] халнууд сессиин гол анх[...] хандуулжа байба.

Дүүрэhэн сесси мүнөө [...]гай олонхи хүндүүлхэй [...]далнуудые шиидхэжэ ш[...] гүйшье hаа, уласхоор[...] ажабайдалда мүр сар[...]үлөөhэн байна. Нэгэдэм[...]цинуудай организаци ула[...]рондын хани харилса[...]лүүлхэ хэрэгтэ элдэб ор[...]дай эблэрэнгеэр ажал [...]гаяа хэдэг түбынь б[...] үшөө шадаагүй. Тиибэш[...] организациие эб найрам[...] шухала зэбсэг, хүйтэн д[...] бэшэ, харин ондо ондоо [...]тын байгуулгатай гүрэн[...] амгалан ёhоор харилсан [...]лалсаха түб болгохые ор[...] ООН-ой шэнэ хүтэлб[...] оролдолго гаргажа байга[...] ехэ баярламаар байна.

Англиин хүдэлмэришэдтэ шэнэ жэлэй „бэлэг"

ЛОНДОН, декабриин 21. (ТАСС). Хэрбээ мебель худалдажа абалгын алба налог правительствын болюулаагүй hаань, Англиин мебельнэ промышленность бүри доройтохо, тиигээд 10 мянган хүдэлмэришэд ажалhаа гаргагдаха болохо. Мүнөөшье захилгүй дээрэhээ 2 мянган хүдэлмэришэд хүдэлмэригүй байна. Мебельнэ промышленностиин хүдэлмэришэдые нэгэдүүлдэг профсоюзуудай түрүүлэгшэ үсэгэлдэрэй пресс-конференци дээрэ иимэ тоо байнуудые хэлэhэн байна.

Мидлсбродо (Йоркшир) «Дорман Лонг» гэжэ металлургическа компаниин заводой мянган хүдэлмэришэд ерэхэ жэлдэ «предприятиин шэнээр эмхидхэгдэhэн» шалтагаанаар дүүрэн недели соогоо хүдэлхэеэ болихо. Ажалшадые иимэл шэнэ жэлэй «бэлэгүүд» хүлеэжэ байна гэжэ үсэгэлдэр мэдээжэ болобо.

Тиибэшье урдань оборонын министр байhан Уоткинсондо ба урдань лорд-канцлер ябаhан Килмюртэ хуби заяандаа гомдохо шалтагаан байнагүй. Тэдэнэр тушаалhаа буу[...]гаа hүүлээр авиационно, [...] болон электро түхеэрэлг[...] тээн гаргадаг «Плесси» [...]ниин директорнууд бол[...] Мэнэ hаяшаг үнгэрhэн ту[...]паниин акционернүүдэй [...] бүриин суглаан дээрэ т[...]рэй салин хүлhые най[...]хин ехэ болгохо гэжэ ш[...]бэри гаргаба.

Энэ хадаа Уоткинсон[...] наймаанай эхи заха т[...] байhан үень гээшэ, юун[...] хэдэ, арбан хоёр хоноод [...] «Швеппс» гэжэ томо [...]ниин директор болохоё[...]на, тэндэ ошоходоо 30 [...] фунт стерлинг абадаг [...] юм гэлсэнэ гэжэ «Дейли [...]кер» газетэ бэшэнэ.

Шахтёрнууд тэмсэлээ үргэлжэлүүлhээр

ТОКИО, декабриин 21. (ТАСС). Шулуу нүүрhэнэй промышленностьда ажалшадые олоор гаргажа хаялганда эсэргүүсэн тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэбди гэжэ мэдүүлхын гулада, Хибия гэжэ ниислэлэй парк соо 4 мянган Японой шахтернууд сугларба.

Шулуу нүүрhэнэй промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай бүхы Японой федерациин түрүүлэгшэ Кога, Японой профсоюзуудай генсоведэй генеральна секретарь Иваи болон Японоин социалис партиин политическэ комитедэй түрүүлэгшэ Кацумата гэгшэд үгэ хэлэбэ, тэмсэлээ бүри үргэнөөр дэлгэрүүлэгты гэжэ шахтёрнуудые уряалба.

Оманай партизанууд тэмсэнэ

КАИР, декабриин 21. (ТАСС). Оманай партизанууд Англиин колониальна сэрэгүүдтэ эсэргүү тэмсэлээ улам бүри үргэнөөр ябуулжа байна гэжэ Каиртахи Оманай Имамадай түлөөлэгшын үсэгэлдэр абаhан телеграмма соо хэлэгдэнэ. Низвы болон Аль-Аваби райондохи Англиин сэрэгэй хоёр постдо Оманай партизанууд добтолжо, англичануудта нилээд ехэ гээлтэ ушаруулаа.

Баhа нэгэ урагшагүйдэлгэ

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 21. (ТАСС). Холбоото Штадууд «Минитмэн» гэжэ түбинүүд хоорондын баллистическэ ракетэ Канаверал хушууhаа үсэгэлдэр табиха гэhэн hэдэлгэ хэбэ. Тиибэшье энэ табилгань урагшагүйдэбэ гэжэ Юнайтед Пресс агентство мэдээсэнэ.

Америкын Холбоото Штадууд. Калифорниин «Локхид [...]корперейшн» компаниин предприя[...]тинуудта 10 мянган хүд[...]дэй хабаадалгатай забастовко болобо. Салин хүлhэ нэм[...]лай байдалые hайжаруулха ба профсоюзай эрхые мэдэ[...] эрилтэ ажалшад табина. Зураг дээрэ: забастовко хэгшэд[...] нэгэн гэжэ гэмнэгдэгшые полициинхид шэрэжэ ябана. ЮПИ агентствын мэдээсэhэн ёhоор энэ хүн хөжомынь табигдаhан байна.

ЮПИ-ТАСС-ай фото.

„ШОНЫН ХҮБҮҮН ОЙ ТЭЭШЭ"

(*„Сельская жизнь"* газетэhээ)

Арба гаран жэлэй туршада дүтэ шадарайнгаа тосхонуудаар ябажа почто зөөдэг байбаб. Тэрэ үе соогоо нэгэтэ ойдо хонохо бологдобо. Ой соо тэрэ хонолгомни наhан соом мартагдахагүй. Юуб гэхэдэ, оройхон болоhон хойно холынгоо нэгэ тосхондо бэшэг, газетэнүүдые хүргөөд, бусаха замдаа ехэ эсэhэн янзатай байбаб. Тиихэдээ ходо ябадаг дуб модото ойдо амаржа хонохо гэжэ шиидээ hэм. Бэедээ буутай, хажуудаа харуулшан шонотой ябадаг байгааб.

...Дүрбэн жэлэй саада тээ hэн. Ангуушад намда шонын гүлгэ бэлэглээ бэлэй. Юhэн hара гэнжэдэ уяжа hургаба гээшэб. «Туман» гэжэ нэрэ үгэбэб. Тумамни гараар тэжээгдэжэ hураа гэжэ этигэхэдээ, тэрэниие дахуулдаг болобоб. Түрүүшээр хүтэлжэ ябадаг байhан аад, удаань hула табяад ябуулдаг болоо hэм. Ямар харуулшантай болоо гэжэ hанаха байнат. Туманайнгаа хажуудаа ябахадань нохой, шоноhоо юрэдөө айгдагшагүй hэн. hүүлдэ болоhон аюулта ушар хүрэтэр Тумантайгаа нүхэсөө гээшэбди.

...Ой соо түүдэг носоогоод, хатангиhан хуушан дуб модон доро ногоон дээрэ хэбтэнэб. Түүдэгэйм нүгөө хажууда Туман хэбтээ. Нойрниш хүрэжэ үгөөгүй. Ой соохи арюухан агаар бэеым бүри hэргээгээ. hүниин тэн багта шоно бодохо мүртөө нам тээшэ хёлом хараад, ой руу ошоhон байна. Хаанаш ошоhыень мэдэхын аргагүй. Бусажа ерэн гэхэдээ түүдэгэй хажууда ошоод, бэеынгээ үhа hэжэрбэ. Тиихэдэнь галай дүлэн hуладабашье, хүсэд унтараагүй. Арьяатанай хойноhоо ажаглан хаража байбашье, унтааша болоод хэбтээб.

Шоно ой руу дахин орошобо. Түрүүшынхидээ орходоо бүри удаан үгы болошоо. Тэрэ hамбаанда галдаа түлеэ нэмэжэ хээд, хэбтэhэн газартаа пиджагаа орхёод, өөрөө буугаа абаад, модон өөдэ абиржа гарабаб. Шоно түрүүшынхидээл адли тэхэрижэ ерэхэдээ баhал нойтон, түүдэгэй дэргэдэ ошожо, гал унтаргажархёо. Арьяатан араагаа харуулба гэhэндэл шоно хубсаhан дээрэм дэбхэржэ буугаад, тэрэниие урижа эхилбэ. Тэрэ забhарта буудан гахэдээ өөрынгөө «харуулшаниие» тангайлгажархиhан байгааб.

П. Степанников.

Ростовско областиин Азовско район.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД[...]

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. Т[...]ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. редактора—[...] ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и пропа[...] —24-74, сельского хозяйства и советского строительства—[...] промышленности, транспорта, информации—35-14, куль[...] литературы и искусства—34-05, писем и рабселькоров—[...] отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтерия—[...] Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства куль[...] Бурятской АССР.

Н00639. Зак. № 57[...]